

דבר ה

ספר

דעת תורה א

דעת

עמי וחלתי ישראל (יואל ד') אמר הקב"ה יבא ישראל שנקראו חלה ויבנו בית המקדש שנקרא חלה בזכות
החורה שנקרא חלה (מכילתא בשלה י')

דוריה

זו הלכה

אדר השני"ב

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

ספר דעת תורה א

בעור החונן לאדם דעת

על ידי

ישעיהו טוביה הלוי דירעקטאר

המלקט והמסדר

Rabbi Shiah T. Director

842 E. 9th Street

Brooklyn, N. Y. 11230

יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו ישמח ישראל בעושיו בני ציון יגילו במלכם
אמן אמן אמן.

שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב

Copyright ©

ארר תשמ"ב

ברוקלין, נ. י.

תוכן הענינים

יתבאר דעת תורה בענין חומר האיסור להתפלל בבית הכנסת שאין

- לה כימה באמצע העתק פסק בית דין מיותר מע"א זקני הרור מוסכם ומוסמך מכל כתי דינים מארבע ארצות, מרכותינו שבא"י ורכותינו שבגולה..... י
- חתימת הרה"צ על הפסק בית דין..... י
- דברי הגאון המפורסם ר' יוסף זכריה שטערן בשו"ת זכר יהוסף סי' ל"ט הביא הרב ספרים, השכות דע"א, חכמי המבורג וטרעסטא, תשובת אמרי אש והמסב"ד הג"ל להלכה..... ח
- שדה חמד מערכת ביהכ"ס סימן י"ג ח"י מכתיבים מגאון הרור הפסב"ד דג"ל נעשה בחרמות גדולות, חייב לכובו כל ממונו שלא לעבור על איסור הג"ל..... ח
- גאון א"י גאונים מעדת הפפרדים גאוני פולין וליטא אסרו להתפלל בביהכ"ס שאין לה ביפה באמצע מכתב מהרה"ג ר' אליעזר זילבר..... ט
- החכם שהחרימו גאוני ישראל כן נהנו ככל מדינת ליטא..... ט
- דברי הרה"ג ר' זלמן טרוצקין אב"ד לוצק מהפסב"ד הג"ל יוצא שצריך להחפול בחירות וכלכל שלא ליכנס לבית המילה כזה..... י
- אם מותר לילך שם שלא בשעת התפילה מחלוקת המהר"ם ש"ק ובהמ"ס עדוה"ב כזה..... י
- מה אומר? ומה אדבר?..... יא
- דברי הגאון האריר פוסק וורינו מרן ר' יצחק יעקב ווייס שליט"א גאב"ד בעה"ק ירושלים תוכב"א בהמ"ס שו"ת מנחת יצחק ז"ח מביא מקובץ חודה מציון גדולי ישראל מכל המדינות אסרו להחפול בכה"ג כזה, ההלכה ברורה כזה..... יב
- "ברכר כימה שאינו באמצע" בשו"ת אגרות משה הערות על דבריו..... יג

יתבאר דעת תורה בענין חומר האיסור להתפלל בבית הכנסת שעשו

לה מוחיצה באופן שיוכלו להתפלל אנשים בנשים

- העתק פסק בית דין מיותר מע"א זקני הרור מוסכם ומסמך מכל כתי דינים מארבע ארצות, מרכותינו שבא"י ורכותינו שבגולה..... יד
- חתימת הרה"צ על הפסק בית דין..... טו
- מחאה..... טז
- חלק מתשובת הגה"ק מסאטמאר בענין זה מפורש בדבריהם שאין זה איסור חרש, שכ"ז אסור עפ"י הש"ע והפוסקים ומאן ספון כו"י הוה לחלוק על האירוח האלה..... יז
- דברי הרה"ג ר' אליהו מאיר בלאך ר"מ דשיבת טעלז אין דברי הגאון הג"ל צריכים להסכמה, חובא וטולוא להחיר מחיצה כדיועה אחת אם בהנ"ס כשאפשר להסתכל אנשים בנשים יט
- תשובת מרן הגה"ג ר' אהרן קוטלר ר"מ דשיבת קלעצק ולייקוד ד פריטים בענין זה..... כ
- זכר צדיק לברכה (משלי י' ז)**
- שני דברים שראיתי ממו"ר הגה"ג זצ"ל איך שהי' מדרקק כמנהגי ישראל שקר שנאתי, מעשה נורא ממו"ר הגה"ג זצ"ל..... כא
- דעת תורה בענין לימודי עברית כעברית ממו"ר הגה"ג זצ"ל האסימילציה של ציונות רצונה לעקר את הדת משרשה, היא כמתינח ע"ז דישאל שאין לה ביטול גורע מע"ז גוים, אין חורה, סוכלת שום הרכבה..... כב

יתבאר דעת תורה בענין חומר האיסור לסדר קדושין בבית הכנסת

- העתק פסק בית דין מיותר מע"א זקני הרור מוסכם ומסמך מכל כתי דינים מארבע ארצות מרכותינו שבא"י ורכותינו שבגולה..... כד
- חתימת הרה"צ על הפסק בית דין..... כה
- תשובה ממרן הרה"צ ר' רוד הלוי יונגריין ראב"ד בעה"ק ירושלים תוכב"א רג"צ עולם מאורי הגולה החמיר מאוד בזה, דברי הכתב סופר, מהר"ם שיק, ידה יעלה, אמרי אש, והשדי חמד ועוד..... כו
- דברי הרה"ג ר' אליעזר זילבר כבר אסרו תופס בביהכ"ס הגאון רשכבה"ג ר' יצחק אלחנן מקאותא ועוד גאוני ליטא..... כז
- דברי האגרות משה בענין זה הערות על דבריו מהרה"ג צ גדולי ישראל עיני העדה מדור העבר,..... כח
- מכתב מהגאון האריר המפורסם ר' חיים עוזר גראדזענסקי מוילינא בענין חופה בבית הכנסת,..... כט
- המנהג כערי ליטא מעשה מהגה"צ המפורסם ר' רפאל שפירא אב"ד ור"מ רולאזין..... כט
- דברי השדי חמד אסיפת דינים מערכת חתן וכלה מ"י יבא אחרי המלכים הארורים נבזים כמלחמתה של תורה להחיר את אשר אסרו ככה גדול וכיד חוקה"..... ל
- דעת תורה בענין איסור ההזרעה המלאכותית ממרן רשכבה"ג הגאון ר"יז סולוויציק גאב"ד דבריסק..... לב

כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים

הסכמת שרי התורה רבותינו הגאונים הצדיקים עייני העדה גדולי פוסקי דורינו בבית דין צדק לכל מקהלות האשכנזים דעיר הקודש ירושלים תובב"א על ספר פסק בית דין

BETH DIN ZEDEK
OF THE ORTHODOX
JEWISH COMMUNITY
JERUSALEM

כ"ה
בית דין צדק לכל מקהלות האשכנזים
ע"י העדה החרדית פורה.
ועדה העיד לקהלת האשכנזים
מניה"ק ירושלים חובביא
ת. ד. 5006

פעיה"ק ירושלים ת"ו, כ"ו לחדש מרחשון שנת חשמ"ב

היי למראה עיינו קונטרס "פסק בי"ד" שמרפס ומפיץ האי גברא יקרא הרה"ח הנעלה וכו מוה"ד ישעי' טובי' הלוי דירעקטאר שליט"א מאדה"ב הכולל אוסף תקנות ופסקי בי"ד אשר גדרו רבותינו ראשונים כמלאכים גדולי ישראל בדורות שלפנינו וצוק"ל לשמור על טהרת החינוך וגדריו שהם יסוד היסודות להקמת דורות ישרים ע"ד ישראל סבא.

וטוב עשה בעמיו למען ידעו הרור האחרון דברי קרשם ואזהרותיהם החמורות לדעת הרר ילכו בה לשמור מכל משמר על בכת עין היהרות הוא החינוך הקדוש של בני וכוות, ישראל שיגדלו בתורה ויר"ש על דרך הקודש.

והיות והרה"ח הנ"ל משקיע כח בהפצת הקונטרס הנכבד, ועולים לו הוצאות רבות לרפון ומשלוח והפצה.

ע"כ מצוה לתמכו ולסייעו שיוכל לבצע מחשבתו הטובה להפיץ אור האמת דברי רבותינו נבג"מ וזיע"א לתועלת הרור וזיכוי הרבים לקיים הכתוב: צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גריותיך עי משכנות הרועים וגו'.

ויתברכו התומכים ומסייעים בכרכת המצוה, ונזכה לראות בהרמת קרן החינוך הטהור וכביאו גוא"צ בכ"א.

הכו"ח למען כבוד קדושת החינוך, הביד"צ רפעיה"ק ת"ו, בצפ"י לרחמי שמים.

נאם משה ארי' פריינד דאב"ד פה מה"ק ת"ו
נאם ישראל יעקב פישר
נאם אברהם דוד הורוויץ

פתיחה

לקראת שנת תשמ"ב יצא לאור על ידי "ספר פסק בית דין", בס"ד. בספר הנ"ל הבאתי הפסק בית דין אשר נעשה באסיפת הרבנים הגאונים הצדיקים זי"ע בשנת תרכ"ו וכן מכתבים מגדולי הדור בארץ ישראל ובחוץ לארץ זי"ע המסכימים מפורש לכל דברי הפסק דין הנ"ל ומחזיקים כל האמור בכל תוקף, וכן הבאתי שם מספרים, שו"ת ומודעות בענין המדובר, קבלת אבותינו ורבתינו גדולי הדורית, שקבלנו מסיני, הנמסרה במסורת הדורות, כמבואר בדבריהם, המאירים כשמש, בשלהבת י' דת קודש. הדברים האלה כבר נתפרסמו בספרים שונים. והאירו כשמש לכל חכמי התורה ולפשוטי עם. ונתפרסמו עוד הפעם ע"י לזכות את הרבים בתורתם של ראשונים כמלאכים זי"ע.

אבל אחר כך נתברר לי מהמכתבים הרבים שנתקבלו, ממה ששמעתי וממה שדברתי עם כ"א פא"פ, שלא יצאתי חובת הביאור בענין זה. אז"ל "לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל ממנה" וכו' (אבות פ"ב). על כן הנני נותן לפניך היום תוספות ברכה כדי להדגיש בתוספות ביאור אמיתת קבלת רבתינו גדולי הדורות זי"ע. לא חידשתי שום דבר. רק, בחסדו הגדול יתברך, קבצתי מהספרים הנמצאים תחת ידי מעט מדברי רבתינו גדולי הדורות שדברו מענין זה, והצגתי ראשי פרקים לפני הקורא. ומי שרוצה להבין ביתר בהירות והסברה ענין המדובר ימצא עונג רוחני ושכלי כשיעיין במקומות הרבים שצינתי לעיין שם. ומאהבת הקיצור, כמש"א ז"ל "לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה" (פסחים ג' ע"ב), קיצרתי כל מה שאפשר, "ודעת שפתי ברור מללו" לבאר הענין כפי הצורך. ערוכה לפניך כשלחן ערוך, למאכל לפני הקוראים, ויאכלו וישבעו. ומענין לענין הוספתי "לקח טוב" וכו', (משלי ד' ב) ועיין ביאור הגר"א שם, כאשר יראה הקורא בפנים הספר. ויה' נועם וכו'.

הקדמה

בירושלמי פסחים דיש פ"ו איתא ד' זעירא כשם ד"א כל תורה שאין לה בית אב אינה תורה, וכפירוש הקרבן עדה איתא וז"ל כלומר שלא קיבלה מרבתי אינה תורה ואין לסמוך עליה וכו' עכ"ל, ותזינן יסוד גדול שתורה שבע"פ הולכת דוקא במסורה, ובלי קבלה מרבתינו בדרך הבנה ויראת שמים א"א לעמוד על סודות התורה שבע"פ, ובגלל זה נמסרה התורה דוקא בע"פ מרב לתלמיד כדי להרגיש יסוד זה, היינו סברות הגמרא המבואר ברש"י סוטה דף כ"ב, וסברות אלו א"א להבינם רק ע"פ המסורה מרבתינו מרודות שעברו.

וזה לשון הרה"ג המפורסם מוה"ר פנחס זצ"ל מ"צ בק"ק שניפישאק הסמוכה לק"ק ווילנא, מתלמידי רבינו החסיד מאור הגולה ר' אליהו מוילנא זצלה"ה, המובא בהקדמה לספר כתור תורה אשר חיבר: "וגם זאת עמרה לי זכותי ששמשתי את הגאון האמיתי בוצינא קרישא אשר כל הארץ האידה מכבדו הוא ניהו מרנא ורבנא נ"י ע"ה פ"ה מ"ו אליהו זצ"ל מוילנא ומשל לנכנס לחנותו של בשם שעכ"פ דית טוב קלט ובחנותו נכנסתי וריחו הטוב קלטתי שלא לילך בפירושים שונים בדרך עקלתון הנוטים על צדי הרכים רק בהקדמות והמצאות שכליות שיהיה הפירוש קרוב לפשוטן של דברים. וכל שאפשר לפרש שיהיה הרב קרוב לפשוטו הוא הדרך היותר אמיתי עכ"ל.

וזה לשונו בספרו הנכבד שם: ועתה אכתוב לך דבר נאה ומתקבל מהו הלשון כל העוסק בתורה לשמה ולא אמר לשמו שיהי משמע לשמו של הקב"ה אבל הענין כי שם התורה הוא נקרא אמת כמד"א אמת קנה ואל תמכור כי מה שנקראת תורה הוא ע"ש שמורה דרך אבל שם העצמי האמיתי שלה הוא אמת וזה מה שאמרו כל העוסק בתורה לשמה שהוא חפץ האמת והאמת הוא האחד והוא חותמו של הקב"ה וזה תכלית ועיקר הכל זה הוא שזוכה לרבדים הרבה ונעשה כמעין המתגבר ומגלין לו רזי תורה והבן זה וראיה לרבדי שכוונתי לאמת ממאמר חז"ל שני ת"ח המחדרין זה את זה בהלכה הקב"ה מצליח להם שנאמר והדרך א"ת והדרך אלא וחדרך ולא עוד אלא שעולין לגדולה שנאמר צלח רכב יכול אפילו שלא לשמה ת"ל על דבר אמת. והאמת יורה דרכו.

ועל כל פנים טוב לגבר לישא ועלו של הקב"ה עליו ועול חורתו לכוונה המוכחרת וזוכה ליעודם הנאמרים בכריחא השנויה כלשון המשנה כל העוסק בתורה לשמה זוכה לרבדים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו כו'. בפרק חלק א"ד אלכסנדראי כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה שנאמר אז יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי שלום יעשה לי שלום יעשה לי כפל וזמש"א ר"א מרבכים שלום רב אמר כאילו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה שנאמר ואשים רבדי כפיך וכצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ. ולוי אמר אף מקרב את הגאולה שנאמר ולאמר לציון עמי אתה. ר' יוחנן אמר אף מגין על כל העולם כולו שנאמר וכצל ידי כסיך ע"כ.

ועתה אחי אל למלכים שחו יין חמת תנינים ואל תתפתח ביינו יין חמסים ושמע נא רבדי אלהים חיים ארז"ל אר"י אמר רב כל המונע הלכה מפי התלמיד כאלו גוזלו מנחלת אבותיו שנאמר תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב מורשה היא לכל ישראל מששת ימי בראשית א"ר חנא בר כיונא אר"ש חסיד' כל המונע הלכ' מפי התלמיד אפי' עוברין שבמעו אמן מקללין אותו שנאמר מונע בר יקבהו לאום ואין לאום אלא עוברין שנאמר ולאום מלאום יאמץ ואין קוב אלא קלה שנאמר מה אקוב לא קבה אל ואין בר אלא תורה שנאמר נשקו בר פן יאנף עולא בר ישמעאל אומר מנקבין אותו ככברה כתיב הבא יקבהו לאום וכתיב התם ויקוב תור ברלתו ואמר אביי כי אוכלא רקצרי ואם למרו מה שכרו זוכה לכרכות כיוסף שנאמר וכרכה לראש משכיר ואין משכיר אלא יוסף שנאמר ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשכיר.

תנא רבי אליהו ז"ל ר"א הלא פרוס לרעב לחמך ואין רעב אלא הרעב מד"ת ואין לחם אלא ר"ת שנאמר הנה ימים באים נאום ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב לחם ולא צמא למים כ"א לשמוע את רבר ה' ונעו מים וער ים ומצפון וער מזרח ישוטטו לבקש את רבר ה' ולא ימצאו מכאן אמרו אם יש אדם שהוא מבין בר"ת יפרנס מתורתו ג"כ לאחרים כרי שתרכה חכמתו לו ומוסיפין לו עליה וכל העושה כן אינו נמנע מן הטובה העתירה לבא על ישראל לימות בן רוד ועליו הכתוב אומר ושם ררך אראנו כישע אלהים ררך זו תורה שנאמר ככל הדרך אשר צוה ה' אלהיכם אתכם תלכו למען תחיו וטוב לכם והארכתם ימים בארץ אשר תירשון ואין ישע אלא לימות בן רוד שנאמר קרוב צדקי יצא ישעי. עכ"ל. עיין שם מה שהאריך בכרכים נפלאים. וכיה"ר והקב"ה יעזרינו על רבר כבוד שמו.

כאן המקום לקבוע כרכה מיוחדת לגרולי מאורי ישראל, חיים עמנו היום, הממשיכים שלשלת הזהב, קבלת אבותינו ורכותינו גרולי הרורות מרורות שעברו, חיים ארוכים חרדי כינה יתירה יפתחו להם לעת זקנתם וכמשאז"ל זקני ת"ח כל זמן שמזקיני' וכו' (קיינים ספ"ג שבת קנ"ב) להרכות פעולות לכבוד שמים לקרש שמו יתכרך בפרסומת אור האמת, קבלת אבותינו ורכותינו גרולי הרורות, ררך ההבנה האמיתי שקבלנו כמסורת הרורות, "רוד לרוד ישבת מעשיך וגבורתך יגידו", ע"י תורתנו הקדושה, תורת אמת, שקבלנו מסיני בקולות וברקים לעיני כל, הלכות כרורות, ררך ההבנה האמיתי וסכרה ישראל, "עוד ינוכון כשיבה, רשנים ורעננים יהיו", "שתולים בכית ה' בחצרות אל' יפירתו", "עוד ישמע כערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה" וכו'.

וכאן המקום לקבוע כרכה מיוחדת לזוגתי תחי' מנשים באהל תבורך, שרה מרים בת פרידה, העומרת לימיני לכל רבר; בני משה אברהם נ"י, בני חיים נ"י, בתי הצנועה והחסודה מלכה קיילה תחי', בתי הצנועה וחסודה אסתר חייה תחי', יה"ד שנראה מהם שובע שמתות לחלכית הנרצה לה' לעבודתו לתורתו וליראתו, ונוכה כולנו לקבל משיח צדקינו בכ"א.

דעת תורה

מגאוני וצדיקי ארעא דישראל וחז"ל בעבר ובהווה בענין
חומר האיסור להתפלל בבהכנ"ס שאין לה בימה באמצע

★★★

העתק פסק בית דין מיותר מע"א וקני הדור זיע"א,

הנעשה שם בשנת תרכ"ז באסיפת רבנים

וגאונים צדיקים וכו'

מוסכם

**ומוסמך מכל בתי דינים מארבע ארצות, מרבתינו
שבא"י, ורבתינו שבגולה. —**

וְזִיץ סַעִיף בַּמַּפְסָקִיד

אסור לכנוס להתפלל בבהכנ"ס אשר אין לה בימה באמצע:

אלו בתי כנסיות אשר כתבנו שאסור לכנוס בהוכם אין חילוק בין
שאר ימים לשבת ור"ה ויו"כ, ואף אם צריך להתפלל עי"כ ביחידות.
רחוק בדין של קיום תוה"ק אצל המון עם ה', שעדיין לכם קרוב
אל ה' ונחלתו של אברהם עדיין כוערת בקרכם, למען ידעו
ידיעה ברורה שכל מנהגי ותקנות ישראל יסודותם כהררי קודש
ועומדים כרומו של עולם ומאן חשוב ומאן ספן כדור היתום הזה
לשנות את אשר כבר עשהו, הלא אחז"ל אם ראשונים כמלאכי' אנו
ככני ארם אם ראשוני' ככני ארם אנו כחמור' ולא כחמורו של ר'
פינחס בן יאיר ומעתה אם יפהוך חטאי' אל תאבה. . . .
כמה וכמה דימו ומכרו מה בכך על הענינים הנ"ל, ואפשר רק
בכלל חסידות הוא ואינו כראי שיעשה עבור זה פירוד לבבות
ומכש"כ מחלוקת סעתי ידעו נא שהן המה עיקרי תורה. . . .
ומעתה לא יהיה צריכים יראי ה' שככסה וכמה קהלות לשו"ת
להריץ אנרותיהם לרכנים איך יעשו בענינים הנ"ל:

עין בספר מעשה אבות, לב העיברי ח"ב, וספר פסק בית דין, כל נוסח האיסור

וע"ו בעה"ח פה ק"ק מיהאלאוויטץ יע"א יום ג' לשבת וישלח תרכ"ו לפ"ק

(ועל סידור החתומים לא יתן הקפדה)

<p>הק"ק זכריה שפירא חונה פה ק"ק דאראנ יע"א עם כ"ד הצעיר ישראל אפרים פישל בן כו"ה צבי שרייבער חופ"ק נאנאש יע"א עם כ"ד</p> <p>פינחס דוד אבר"ק בוקין אברהם יששכר לייכטמאן כלאא"מ הסטח הנאון מה"ר א"ש אבר"ק ברדכי יודא כהנ"ו יששכר ז"ל חונה פה ק"ק ענשדאראם עם כ"ב עזריאל אייזיק-קעללער אבר"ד רק"ק שאסקוטש והגליל יע"א צבי יהודא סג"ל אבר"ד ג' באניע והגלילות חנינא ליפא ט"ב אבר"ד רק"ק טעמעש יעקב בן הנאון מהר"ש ל' אבר"ד רק"ק בילקע והגליל יעקב יחזקאל גרינוואלד אבר"ק סרערניא יעקב טענענבוים אבר"ק מאללע והגליל יצחק כהנ"ה יוסף משה זללה"ה פירדאן ח"פ ק"ק באוים יע"א נהן נטע הלוי שוויינער אבר"ק פארטאל והגליל עם כ"ד בנחס כיינער ה"ק הצער ח"פ ט' איגד והגליל אברהם יעקב רייניץ בהרב כיה"ה נהן ז"ל כנליל קאשא</p> <p>שמעי' כ"ץ אבר"ק ס' מיהא והגליל יעקב משה חונה פה ק"ק קדאסנע והגליל מרדכי צבי שלעזינגער אבר"ק נארפאלע והגליל שדנא צבי טענענבוים אבר"ד רק"ק סערדע פנחס חונה כק"ק קענרדיש יע"א עמרם הק"ק כלום כק"ק סארע עמרם ישי כלאא"מ מ' יצחק אייזיק סג"ל ג"י הרב רק"ק סערענש והגליל זיטא לייץ</p> <p>יעקב צבי קאלטמאן רב רפה ווירטיש והגליל הצעיר סאד זאב חיים הארטמאן כה"מ בניסין ז"ל אבר"ק שאמלוי נהן נטע צבי הלוי אבר"ד רק"ק היראלמאש והגליל פייבל וועזל אבר"ד רק"ק סארדא והגליל שמאל גינו הרב רק"ק אבראהם אברהם יצחק ה"ק גליק חונה פה ק"ק טאלשוע שלמה סג"ל ווארסאן ריין יצחק אייזיק דאסמאן ריין</p> <p>לימן חוקק לנדרינו הג"ל בין מן תלמי הפרשים יל"ו ויבין ט"ו תלמי חסדיים יל"ו נקטנו נס הסכמת תלמי חסדי ספרדים יל"ו אשר תלמידים סוכניס צמדינתינו לונגלדן ח"ל :</p> <p>הגני כהני כיהודה ועוד לקרא, לימן חוקק לתורה הק' דת ישראל שיקים ואסוד לשנוה ליגיטהו סודך התורה הנמסר לנו ממעמד הר סיני ומסנהג אבוהינו הנגאים והאסודאים הק' בסבואר לעיל בהחמימה הרבנים וכל השימיע ינעם. כ"ד הק' יצחק אייזיק מירישוב</p> <p>כל הרברים הג"ל אסודים הסה עפ"י הש"ע והפוסקים ואסוד לשנוה שום סנהג ישרא בכנין כהנ"ג"ם או באיה ניסום ומנהג הסקובל מסבוהיט וסדרות הראשונים והסנהג ידו על התחזונה. הק' חיים האלבערשטאם כצאנו</p>	<p>ק"ק מנחם כלאא"מ סאד א"ש ז"ל אבר"ק איגנאר יע"א שלמה נאנצפריד ריין שמאל כה"מ מאסקאוויץ ריין</p> <p>היים יוסף האבר"ק סרפאקאב פסח אברהם כהר"ס שענפעלד חונה פה ק"ק קריעמי נפתלי טעקמאן מלאראטער ריין שמאל שסעלקי הק' חונה פה ק"ק סוליש והגלילות יע"א יוסף כהנ"ו זלמן ריין רק"ק הג"ל זאב וואלף טענענבוים אבר"ד רק"ק ווערפלים והגליל הילל ל"ש טועמעש אבר"ד רק"ק טיקס יע"א עם כ"ד אברהם יודא הבתן שווארץ הק' פה בעדנאס יע"א משה לוי הייסליך פאטאק ריין שמאל ארי' ליכטענשטיין ריין</p> <p>יהודא כלאא"מ סו"ה סאד א"ש רב רנליל סאבראניץ צבי הירש חיים אבר"ד רק"ק מ' לאפאש יוסף גרינוואלד חונה פה ק"ק צעצאוויץ יע"א, עם כיה ריין ישיע ארזן צבי וויינבערגער חונה פה ק"ק סארנרעטען והגליל ליכש ויליש חונה בק"ק שעכיש יע"א והגליל יהודה ליכש אבר"ק הוסנא והגליל אביש שפירא חונה בק"ק הג"ל ארזן גריענבערג אבר"ד רק"ק סיחאלאוויטץ והגליל אשר בן הר"ד משה ג"י ריין משה רוד בן הסטח סו"ה כצילאל אייכענבוים ריין</p> <p>חיים חונה פה ק"ק ספ"ט יקהיאל יהודה טיימלבוים חוב"ק סנימ והגלילות משה נראם כ"ץ חונה פק"ק פ' גינדארף והגליל אברהם יצחק ווי"ב חוב"ק קליין ווארדין והגליל גבריאל יעקב אבר"ד רק"ק סאקאי והגליל חיים אברהם אדנשטיין אבר"ד רק"ק בארטפעלד עם כ"ד ישראל יונה צבי דאנענבערג אבר"ד רק"ק טייטא פידער והגליל בירך אברהם כנידרינו חונה פה ק"ק האנשאוויץ והגליל יצחק אייזיק כהנ"ב סג"ל אבר"ד רק"ק נארדערע והגליל ארזן פריער אבר"ד רק"ק בוסערמיין והגלילות בניסין זאב סאנעלבוים האבר"ד פק"ק סאטמאר והגליל יע"א</p> <p>מנחם בערל בהרב סו"ה יחוקאל פאנעם זעללה אבר"ד רק"ק רעעש יע"א</p> <p>ישעי' כהנ"ה בן ציון כיינען אבר"ד רק"ק ש' פאטאק והגליל פינחס וויינבערגער שמוסבונג אבר"ד רק"ק נענרעשט והגליל מיכאל צבי יחוקאל אשפירא אבר"ד רק"ק ס' ווראל עם כ"ד</p> <p>משה דאבר"ד רק"ק סונקאטש משולם רוב ריין כק"ק סונקאטש שמאל צבי ריין כק"ק סונקאטש אברהם כ"ד רוד ז"ל ריין רק"ק סונקאטש</p> <p>יואל צבי דאטה חונה פ"ק ב' אויפאלע עם כ"ד חיים צבי ווינקלער אבר"ק ראנצערד והגליל יצחק אייזיק כהנא חונה כרויסנאוויץ והגליל טרדכי האראוויץ אבר"ק האלפי והגליל יחוקאל משולם מעלער אבר"ד רק"ק נירבארע והגליל עם כ"ד</p>
--	---

(ערדעס רנה) לסוויא מדעת דוקיס · זריכין אנולסודיע שכל הגאמר בפסק כ"ד
סוף על כל מקום וכל זמן ככל מקום אשר דבר מנ"ה הקב"ה מגיע חוק ולא יעבור דבר
אלסיו זה יקום לעולם .

הגאון המפורסם ר' יוסף זכריה שטערן זצ"ל משאוול האריך
בבקאות וחריפות נפלא כדרכו בענין בימה באמצע בהכנס
וזה לשון קדשו באמצע תשובתו בענין הנ"ל בספרו הנפלא:

תשובת זכר יהוסף סי' ל"ט חלק או"ח

ובחוכרת לב עברי ח"א קרוב לסופו בהערה מביא גם תשובת
הגרע"א וחכמי המבורג וטריעסטא ותשובת אמרי אש סי' ז' וע"ש
כאות ב' מה שהביא על המתירין שינוי המנהג מרמב"ם פ"ג מהלכות
ממרים הלכה ד' ושאר הפלגת דברים, וגם בח"ב הביא מפסק ב"ד
שנעשה באונגרין כאשר נדפס בשנת תרכ"ו ועל החתום כשמונים רבנים
ודיינים לאסור ליכנס להתפלל לכהכ"נ כזה.... ובשו"ת מחולת המחנים
סי' א' האריך בהפלגת ריבוי איסורין להתליף נימוסי הדת, ובסי' ה'
האריך ברמזים להתעוררות הרעיונות על קדושת המקום ע"פ זכרונות
ימי קדם באומתנו, ובספרו שו"ת הר תבור מאות ה' והלאה האריך
בכמה פרקים אשר נלאיתי בהעתקת דברי זולתי, עכ"ל.

ובסוף התשובה כתב: "ולא רציתי להאריך בזה יותר כמה שדשו
בהם רבים... [ועי' בשדי חמד בהוספת דינים מערכת בהכנס סי' י"ג]"
עכ"ל.

ועיין בזכר יהוסף שם מה שהאריך בזה בכוח הו"פ וכמעט לא
הניח מקום. וספרים רבים המדברים מענין זה הכל על מקומם יבאו
בתשובה הנ"ל.

וזה לשון הגאון הגדול החכם הספרדי בספרו הגדול

שדי חמד אסיפת דינים

מערכת ביהכנס"ם

סימן י"ג ביהכ"נ שהי' הבימה שבה קורין בתורה באמצע
הביהכ"נ כמו שכתבו הפוסקים סימן קנ"א.

מקרוב נדפס ספר לב העברי ובח"א דף מ"ט ע"א (מדפוס לכוב)
הביא שו"ת הרב מחולת מחנים סי' ה' שמבאר שענין בימה באמצע
ביהכ"נ הוא יסוד אשר כמעט כל התורה בנויה עליו והעוקרה מן
האמצע עוקר יסודי התורה ומסיים דהעובר ע"ז איסור דאורייתא רביע
עליה ונקרא זקן ממרא ואם עושים להתדמות עוברים גם על זו בל"ת

(ואף אם אין כוונתם) כיון שלמראית עין הוא כן וכו' עיי"ש משמע דגם אם באו לבנות בהכ"נ חדשה אין רשאים לבנות הבימה אלא באמצע הבהכ"נ. ועוד הביא בספר לה"ע שבס' הר תבור הנה על מוחם וקדקדם וכיאר חומר עקירת הבימה מאמצע הבהכ"נ וכ' ששם העתיק דברי הג' חת"ם ורבינו עקיבא שמרעישין ע"ז. וכתב עוד בדף נ"א ע"א דראה ח"י מכתבים מגאוני הדור כלם פה אחד אוסרים באיסור גמור להתפלל בבהכ"נ שנעקר הבימה מאמצע ויתפללו ביחיד ולא ילכו שם ויש מהם שכתבו שאף בד' אמות שלהם אסור עיש"ב ובח"ב דף ק"ד ע"ב הביא שו"ת הגאון מוהר"ם א"ש בספר אמרי אש סימן ז' שמסכים לזה לאסור ובדף נ"ו ע"ב פסק ב"ד דחתימי עליה קרוב למאה רבנים לאסור ליכנס להתפלל בבהכ"נ אשר אין לה בימה באמצע וכתב שפסב"ד הנ"ל נעשה בחרמות גדולות וכו' אך בעבור שהוא נגד חקי המלך אמרו את המלך נשמור עיש"ב כמה רבנים קרוב למאה החרימו שלא ליכנס שם להתפלל וא"כ ההולך לשם להתפלל או לדרוש הוא עושה איסור גמור וכדי שלא לעבור איסור את כל הון ביתו יתן שחייב לבזבו כל ממונו על זה לא מבעיא אם נאמר דחרם זה חשיב איסור תורה אלא אפילו נימא דחשיב איסור דרבנן הרי כתב הרדב"ז דחייב לבזבו כל ממונו שלא לעבור על איסורין דרבנן וצריך להתיישב כמה שרשמתי בענין זה בקונטרס הכללים במערכת הל' אות ק"ז לך נא ראה. עכ"ל.

ועיין שם כל מה שכתב בענין זה.

ובספר טהרת יום טוב חלק עשירי האריך — מדף נ"ד עד דף ש"ח — והביא שם מה שכתבו גדולי הדורות וגדולי דורינו בענין בימה באמצע. עיין שם כל מה שכתב ואין כאן מקומו להאריך.
**גאוני ארץ ישראל גאונים מעדת הספרדים גאוני פולין,
 גאוני ליטא וכו'**

כולם כאחד ענו ואמרו שאסור להתפלל בביהכ"נ שאין לה בימה באמצע. וקיימו וקבלו עליהם הפסק בית דין הנ"ל בכל תפוצות ישראל.

הרה"ג המפורסם ר' אליעזר זילבר זצ"ל כתב בהסכמתו לספר הנ"ל, וז"ל:

... אשר בקשני לחזק דבריו שבעשירי קודש ולכאר דעתי בדבר

קדושת הבימה באמצע ביהכ"נ שמאז אני מחמיר בזה לכלי לשנות ולכלי להתפלל בביהכ"נ שאין הבימה באמצע ולכה"פ שתהי' רחוקה מהבימה שאצל ארון הקודש ומקום העמוד שהש"ץ מתפלל שם לכן אתן המענה בזה שהחרם שהחרימו גאוני ישראל לכלי להתפלל בבית הכנסת כזו כן נהגו בכל מדינת ליטא, שלא ראיתי גם בית כנסת אחת כלי בימה באמצע. וכבר מבואר הדבר בספר "זכר יהוסף" להגאון המפורסם בבקיאותו רשכבה"ג מוהר"ר יוסף זכרי' שטערן ז"ל הגאב"ד דשאוועל, שהאריך שם בסי' ל"ט או"ח ובכמה ספרים. ולא ראיתי מעודי שרב יבא להתפלל בבית כנסת כזו במדינת ליטא, ולכן מעודי נהגתי גם אני בארץ הזאת שלא אתפלל בבית כנסת שאין הבימה באמצע כנהוג. ולדעתי המתפלל שם מחזק דרכי אמורי ושמץ התדמות לבתי ע"ז בזה, ותחילת הריסת מנהגי ישראל...

אליעזר זילבר כהרה"ג ר' בונם צמח זצ"ל

הרב לאגה"ק פה סינסינעטי, ראש נשיאות אגוה"ר דארה"ב

תשובה ארוכה מהגאון המפורסם ר' זלמן סורוצקין זצ"ל
 אב"ד לוצק ושם בהתשובה כתב מעשה נורה ממו"ח גאון
 ישראל צי"ע מרן הגרא"ג מטעלז זצ"ל אודות בהכנ"ס שאין
 מנהגם כדת ישראל. אחר שהאריך בביאור ענין בימה
 באמצע בהכנ"ס, כתב וז"ל:

"וע"ש שאלת כתר"ה, אם מותר ללכת לביכנ"ס, שהבימה היא
 מן הצד להצטרף שם למנין כשיש ט' מתפללים, הנה
 מהפס"ד של רבני אונגארן יוצא שצריך להתפלל ביחידות
 ולא לשמוע שם קדיש וקדושה או קה"ת. ואפילו ביהכ"פ
 צריך להתפלל ביחידות אם אין מנין אחר, ובלבד שלא
 ליכנס לבית תפלה כזה." עכ"ל.

טהרת יו"ט

* * *

אם מותר לילך שם שלא בשעת התפילה.

ושם באמצע התושבה מהרהגה"צ ר' אברהם שלמה כ"ץ
 זצ"ל אב"ד דק"ק רוסקיווע כתוב וזה לשונו:

"וכדבר אי משולח יכול לילך להביהכ"נ עבור לבקש מעות,

דעת תורה

יא

הנה האיסור רק להתפלל או להיות חבר להם והוי כנטפל לעוברי עבירה הרי כמותם אבל באקראי בעלמא שלא בשעת התפילה מותר, כן מצאתי בשו"ת מהר"ם שי"ק חלק או"ח סי' קע"ו לענין עירוב מותר לילך לביהכ"ס כזה להביא העירוב או כדי לעשות קפנרריא אין כזה איסור יעיי"ש בסוף התשובה. אולם מס' ערוה"ב ממורי מחוסט ז"ל בחלק או"ח סי' ל"א באמצע כתב בזה"ל ואפילו ליכנס לשם מבלי להתפלל נמי איסור גמור וצריך להרחיק מהם כמו משור המועד בתקופת תמוז. עכ"ל. ועיין שם כל דבריו. ועיין בשו"ת מהר"ם שיק שם סי' קע"ח תשובה שניה בנידון זה. ועיין בשו"ת מהר"ם שיק סימן ע' וע"א בחלק או"ח והבאתי כל דבריו בספר פסק בית דין בס"ד.

מה אומר? ומה אדבר?

שם בספר טהרת יום טוב הביא תשובה ממו"ר הרה"ג צ' ר' צבי הירש מיזליש זצ"ל, אבד"ק ווייצען, אשר יצקתי מים על ידיו בימי חורפי בק"ק שיקאגא יצ"ו. ובתחילת התשובה כתב וזה לשונו: "אוהבי ידידי מה אומר ומה אדבר מה נורא שפלות הדור הזה בעוה"ר, אם אנחנו צריכים לברר ולחזק תורת משה פסקו של החת"ס ז"ל כדי לבטל דברי רב אחד מאמעריקא שיצא להשיג נגדו, אוי לדור שכך עלתה בימיו", עכ"ל. עיין שם מה שהאריך בענין בימה באמצע ומעשים נוראים מגדלות החת"ס.

ובאמת בימי חורפי למדתי עם מו"ר הרה"ג הנ"ל ענין בימה באמצע בהכנס, והראה לי אז דברי שו"ת זכר יהוסף ס' ל"ט המוזכר לעיל ונתרגש מגודל בקיאותו בכל ספרי הש"ס בכלי וירושלמי וספרי הראשונים והאחרונים עד שכמעט לא הניח מקום להתגדר וראיתי שמו"ר זצ"ל כתב תשובה מענין זה ולמד עמי אז קצת דברים שכתב שם. ולא ידעתי שעסק בכתיבת תשובה לכה"מ ספר טהרת יום טוב עד שראיתי תשובתו בספר הנ"ל.

וגירסא דינקותא עמדה לי לימי בינה שעזרני ה' יתברך לפרסם הדברים בין אחינו בני ישראל, לקדש שמו יתברך ע"י פרסומת תורת אמת, קבלת אבותינו ורבותינו גדולי הדורות, כן יעזריני להוסיף אומץ ולקדש שמו יתברך. וזכות רבותינו גדולי הדורות יעמוד לי ולזרעי שלא ימוש תורה מפינו ומפי זרענו וזרע זרענו עד עולם.

הגאון האדיר פוסק דורינו מרן ר' יצחק יעקב ווייס שליט"א
גאב"ד בעה"ק ירושלים תובב"א כתב ג' תשובות בענין בימה
באמצע ביהכ"נ וכבר נדפסו בספרו הגדול מנחת יצחק
חלק ג' סימן ד' ה' ו' ע"ש.

ובסוף אחד מהתשובות כתב וז"ל

אחרי כותבי כל הנ"ל בא לידי הקובץ תורה מציון שהופיע
בירושלים עיה"ק, וראיתי שם (בחוברת ד' שנת תרח"ם סי' כ'), בא'
מהשאלות של הרב מוה"ר חיים פאלק שנשאל, אם טוב יותר שיכנסו
לביהכ"נ שהבימה נזוזה ממקומה... או לא יכנסו ויבטלו מקדיש קדושה
וברכו וקריאת התורה ומוטב לכנס לבית ע"ז מלכנוס לבתיהן של אלו
עכ"ל. וע"ז באה תשובה (שם סי' כ"ה) מאת הרב מוה"ר יעקב
אורינשטיין, ותו"ד, אחר שבירר מעיקר הלכה שדין בימה באמצע
שורשו פתוח מש"ס בבלי וירושלמי וברמב"ם וש"ע, וכי אף בלתי זאת
אסור לשנות שם מנהג ממנהגי ישראל, ... סיים, דאף לולא כל הנ"ל,
אחר שכבר נמנו רוב רבני אשכנז, פולין אונגארן, בעהמין, מעהרין,
ואיטליא, ואסרוהו, ולא רק רבני אונגארן לכד כאשר כתב בהשאלה,
כמו שנאספו כמה מכתבים מהם בספר מכונה "אלה דברי הברית", ודאי
דאיסורם איסור עולם, כלומר, כולל ומקיף את כל ישראל ולדורותם
אחריהם, ופלפל קצת בדברי הרמב"ם (בסה"מ ובפ"א וב' מה' ממרים),
שוב הביא מה שמצינו דגם לאחר החורבן בית שני, גזרו גזירות ותקנו
תקנות ושבו אצלינו הלכות קבועות וחמורות כגופי תורה (ועי' ב"ב ד"ס
ע"ב, וסנהדרין ד"ה ע"א, יבמות דל"ט ע"ב, גיטין דע"ה ע"ב), ואף
לפי"מ שכתב כ"מ שם, שאם פקפקו העם אינם יכולים לכופ, זה דוקא
בגזירה שאין ברורה אם רב הצבור יכולין לעמוד בה, אבל בדבר שאין
שום נדנדוד ספק אם יכולין לעמוד בה, כמו בנד"ד, ודאי דיכולין
לכוף...

מפורסם אצלינו מהגאון הקדוש מוהר"מ באנעט ז"ל, שמנע מעבור
על פתחם של ביהכ"נ כזה עכת"ד.

והרי שהרבה מדברינו נכללו בדברי הג' הנ"ל, — המה גזרו ואמרו
בפירוש "אסור לכנוס לבית הכנסת, להתפלל אשר אין לה בימה
באמצע", בלא חילוק בין להתפלל בקביעות או רק בדרך אקראי ותו לא
מיד.

והנה בזה ידירו דושת"ה כל הימים, כאמת ובתמים

יצחק יעקב ווייס

"בדבר בימה שאינה באמצע"

בספר שו"ת אגרות משה, אורח חיים חלק ב' סימן מ"ב, כתב וז"ל:

"לענין להתפלל בכיהכנס שלא עשו באמצע איני רואה לאסור, ומה שאומרים שבאונגארן אסרו לא ידוע זה בכרור", עכ"ל. הכי לא ידע את יוסף: הגאון הגדול, הצדיק המפורסם, ר' עקיבא יוסף שלעזינגער זצוקלה"ה וספריו לב העיברי ומעשה אבות ששם הביא הפסק דין הנ"ל וביאור בהרחבה חומר האיסור להתפלל בכיהכנס שאין לה בימה באמצע, וכל הנ"ל מכל גדולי הדורות? הספרים נדפסו הרבה פעמים ונתפרסמו, דבריהם הקדושים של צדיקים קדמונים נאמרו ונשנו הרבה פעמים בספרים שונים במשך הדורות. ובשנת תשמ"א עזרני ה' יתברך להדפיס ולפרסם "ספר פסק בית דין" המכיל הפסק דין הנ"ל ותשובות ומכתבים מגדולי הדורות בענין המדובר שם. ועיין במקומות הנ"ל כל נוסח האיסור. ובס"ד הוספתי בזה, אשר לפניך היום, וכן אוסיף עוד בעזרתו יתברך שמו. "היאך מעידים על האשה שילדה, ולמחר כריסה בין שיניה" (לשון המשנה ר"ה פ"ב).

ושם באגרות משה כתב וז"ל: "ואם האמת כהשמועה שאסרו באיזה מקומות היה זה רק הוראת שעה במדינתם בשביל הרעפארמער" עכ"ל.

אבל זה לשון המודעה הנדפס עם הפסק בין דין הנ"ל. (מודעה רבה) להוציא מדעת צדוקים. צריכין אנו להודיע שכל הנאמר בפסק ב"ד הוא על כל מקום וכל זמן בכל מקום אשר דבר ממ"ה הקב"ה מגיע חוק ולא יעבור דבר אלקינו זה יקום לעולם. מבואר מפורש שהאיסור קיים לכל הדורות ובכל המקומות. ועיין בכל נוסח האיסור. ומבואר ג"כ מפורש שם שכל הדברים הם אסורים על פי הש"ע והפוסקים ומנהגי ישראל בעניני בהכנס נתקבלו ממעמד הר סיני ונמסרו בקבלה מדור לדור. ואין צריך להאריך יותר כאן אודות הלכה שכבר נתאמתה מפי כל חכמי הדורות בלא פלוג, ונתקבלה בכל תפוצות ישראל להלכה, כהלכה ברורה. וכנ"ל. ומבואר מדברי גדולי הדורות שלא נתחדשה שום הלכה בהתקנות שנאמרו בפסק בית דין הנ"ל רק ג"ה הרהגה"צ זצ"ל פרסמו דעת תורה האמיתי הלכה ברורה בענין זה.

דעת תורה

מגאוני וצדיקי ארעא דישראל וחז"ל בעבר ובהווה בענין
חומר האיסור לעשות מחיצה לעזרת נשים באופן שאפשר
להסתכל אנשים בנשים וחומר האיסור להתפלל שם

★★★

העתק פסק בית דין מיותר מע"א וקני הדור זיע"א

הנעשה שם בשנת תרכ"ז באסיפת רבנים

וגאוני צדיקים וכו'

מוסכם

**ומוסמך מכל בתי דינים מארבע ארצות, מרבתינו
שבא"י, ורבתינו שבגולה. —**

וְזִי"ף סעיף ה' מהמסקיד

**אסור לעשות המחיצה המבדלה בין עזרת נשים ואנשים
באופן שיוכלו להסתכל אנשים בנשים רק יעשו כנהוג**

מ"מי קדם, וכן אם כבר נעשה לא יכנסו בה :

אלו בתי כנסיות אשר כתבנו שאסור לכנס בתוכם אין חילוק בין
שאר ימים לשבת ור"ה וז"כ, ואף אם צריך להתפלל עי"כ ביחידות.
לחזק בדיק של קיום חוה"ק אצל המון עם ה', שעדיין לבם קרוב
אל ה' ונחלתו של אברהם עדיין כוערה בקרבם, למען ידעו
ידיעה ברורה שכל מנהגי והקנות ישראל יסודותם בהררי קודש
ועומדים ברומו של עולם ומאן חשוב וכאן ספון ברור היתום הזה
לשטח את אשר כבר עשה, הלא אחז"ל אם ראשונים כמלאכי' אנו
בבני אדם אם ראשונים בבני אדם אנו כחמור' ולא כחמורו של ר'
פינחס בן יאיר ומעתה אם יפרוץ חמאי' אל האכה. . . .
כמה וכמה דימו וסברו מה בכך על הענינים הנ"ל, ואפשר רק
בכלל חסידות הוא ואינו כדאי שיעשה עבור זה פירוד לכבות
ומכש"כ מחלוקת מעתה ידעו נא שהן הטה עיקרי הורה
ומעתה לא יהיה צריכים יראי ה' שנכסה וכמה קהלות לשו"ת
להריץ אנרותיהם לרכנים איך יעשו בענינים הנ"ל :

עיין בספר מעשה אבות, לב העיברי ח"ב, וספר פסק בית דין, כל נוסח האיסור

ועיו בעה"ח פה ק"ק מיהאלאוויטץ יע"א יום ג' לשבת וישלח תרכיו לפיק

(ובל סדור התחומים לח ניתן הקפדה)

<p>הק' נחם בלאמ"ו סאיר א"ש ז"ל אב"ד א"ש איגנאר יע"א " שלמה נאנצפריד ריין " שבואל ב"ה מאשקאוויץ ריין</p> <p>היום יוסף האב"ד סמראפאק פסח אברהם כהר"ם שענעלר חונה פק"ק קורעמי נפתלי העקסאן סלאראמעד ריין</p> <p>שמואל שמעלקי הק' חונה פה ק"ק סוליש ותגלילה יע"א יוסף כהר"ו ולמן ריין רק"ק הגליל זאב וואלף טענענבוים אב"ד רק"ק ווערפליים והגליל היילל ל"ש פועטש אב"ד רק"ק פיקס יע"א עם כ"ד</p> <p>אברהם יודא הכותן שווארץ הק' פה בערנסאם יע"א משה לוי היימליך ספאטאק ריין שמואל ארי' ליכטענשטיין ריין</p> <p>יחזקאל כלא"ם מ"ה סאיר א"ש רב גליל סאבראנין צבי הירש ווייס אב"ד רק"ק מ' לאפאש יוסף גריטוואלר חונה פה ק"ק צעצאוויץ יע"א עם ביה רין יושע אהרן צבי וויינבעדער חונה פה ק"ק בארנרעטען והגליל ליכט יוליש חונה בק"ק שעבויש יע"א והגליל יהודה ליכט אב"ד הומאן והגליל אביש שפירא חונה בק"ק הגליל</p> <p>אהרן גרענבערג אב"ד רק"ק מיהאלאוויטץ והגליל אשר בן להר"ד משה נ"ו ריין משה דוד בן המנוח מ"ה בלאאל אייכענבוים ריין</p> <p>חיים חונה פה ק"ק פ"ט יקותיאל יהודה מייסלבריס הוב"ק סוניס והגלילה משה גראם כ"ץ חונה פק"ק פ' נירדארף והגליל אברהם יצחק ו"ב חוב"ק קליין ווארדיין והגליל גבריאל יעקב אב"ד רק"ק טאקאי והגליל חיים אברהם ארנשטיין אב"ד רק"ק בארטפעלר עם כ"ד ישראל יונה צבי ראנענבערג אב"ד רק"ק ס"סא פידער והגליל ברוך אברהם בנידינג חונה פה ק"ק האנשאווין והגליל יצחק אייזיק כהר"ב סג"ל אב"ד רק"ק נארדערע והגליל אהרן פריעד אב"ד רק"ק בוסערמין והגלילה בנימין זאב סאנעלבריס האב"ד פק"ק סאטמאר והגליל יע"א</p> <p>מנחם סענרל כהר"ב מ"ה יחזקאל פאנעט זעלל"ה אב"ד רק"ק רעעש יע"א</p> <p>ישעי' כהר"ו בן ציון כיינער אב"ד רק"ק ש' פאטאק והגליל פינחס וויינבעדער משושכרונ אב"ד רק"ק נענרעטש והגליל מיכאל צבי יחזקאל אשפירא אב"ד רק"ק ס' וואל עם כ"ד</p> <p>משה ראב"ד רק"ק סונקאטש משולם רוב ריין בק"ק סונקאטש שבואל צבי ריין בק"ק סונקאטש אברהם כ"ד רוד ז"ל ריין רק"ק סונקאטש</p> <p>יואל צבי ראטה חונה פ"ק ב' אויפאלע עם כ"ד חיים צבי ווינקלער אב"ד רק"ק ראצפערד והגליל יצחק אייזיק כהנא חונה כרויסנאוויין והגליל מרדכי האדאוויין אב"ד האלבי והגליל יחזקאל משולם סעלער אב"ד רק"ק נירדארע והליל עם כ"ד</p>	<p>הק' זכרה שפירא חונה פה ק"ק ראנאן יע"א עם כ"ד " הצעיר ישראל אפרים פישל בן כו"ה צבי שרייבער הופ"ק נאנאש יע"א עם כ"ד</p> <p>פינחס דוד אב"ד בקיין אברהם יששכר לייכטאן בלאאל"ס המנוח הגאון מה"ו א"ש אב"ד כ' הוניאר והגליל</p> <p>מרדכי יודא כהר"ו יששכר ז"ל חונה פה ק"ק ענטראדאם עם כ"ב עזריאל אייזיק קיגלער אב"ד רק"ק שאמפוטע והגליל יע"א צבי יהודא סג"ל אב"ד נ' באניע והגלילה חנינא ריפא מ"ב אב"ד רק"ק טעמעש יעקב בן הגאון בהרש"ל אב"ד רק"ק בילקע והגליל</p> <p>יעקב יחזקאל גריטוואלר אב"ד סערעניא יעקב טענענבוים אב"ד סאללע והגליל יצחק כהר"ו יוסף משה זלל"ה פרוכאן ח"פ ק"ק באוים יע"א נחן נטע הלוי שווינער אב"ד פאראלע והגליל עם כ"ד מנחם כיינער הק' הצעיר ח"פ מ' אינר והגליל אברהם יעקב רייניץ כהר"ב מ"ה נחן ז"ל כוליל קאפאש</p> <p>שבע' כ"ץ אב"ד ס' מיהאי והגליל יעקב משה חונה פה ק"ק קראסנע והגליל מרדכי צבי שלעזינגער אב"ד ק נארפאלע והגליל שדנא צבי טענענבוים אב"ד רק"ק סענרדע פינחס חונה בק"ק קענרירש יע"א עמרם הק' כלום בק"ק סארע עמרם יש' בלאאל"ס מ' יצחק אייזיק סג"ל נ"ו הרב רק"ק סערענש והגליל ט"סא לייין</p> <p>יעקב צבי קאלטמאן רב רפה ווירטיש והגליל הצעיר סאיר זאב חיים הארסמאן בה"ם בנימין ז"ל אב"ד ק שאסלוי נחן נטע צבי הלוי אב"ד רק"ק היראלמאש והגליל פיבל וועועל אב"ד רק"ק סארא והגליל שמואל נינו הרב רק"ק אבראהם אברהם יצחק הק' גליק חונה פה ק"ק טאלשווע שלמה סג"ל וואהרסאן ריין יצחק אייזיק ראפסמאן ריין</p> <p>ליחן חוקף לדכנינו הגל' בין מן ראשי הפרושים יל"ו ובין ע"ו ראשי החסידים יל"ו נקטנו נס הסכמת ראשי חסידים סג"ל יל"ו אשר תלמידיהם שגט"ס כמדינתנו אונגארן ח"ל :</p> <p>הגני באהי כיהודה ועוד לקרא ליחן חוקף והורה הק' רח ישראל שיקיים ואסור לעונה ליעטור סדוך התורה הנספר לנו במעמד הר סיני ומסנהג אבותינו הנגאים והאמוראים הק' כסכוואר לעיל בחת"מית הרבנים וכל השומע ינעם. כ"ד הק' יצחק אייזיק כוירייטוב</p> <p>כל הרברים הגל' אמורים הסה עפ"י הש"ע והפוסקים ואסור לשנות שום סנהג ישרא בכנין בהכניס או באיזה נימוס ופנהג המקובל סאבוהינו וסדרותה ראשונים ודוטשנה ירו על התחונג. הק' חיים האלבערשטאם מצאנו</p>
---	--

**(מודעט רבה) לסוליא מדעת לדוקים · לריכין אנו להודיע שכל סחאמר בפסק כ"ד
 סוף של כל מקום וכל זמן בכל מקום אשר דבר ממ"ה הקב"ה מניע חוק ולא יעבור דבר
 חלסינו זה יקום לעולם .**

מחאה

היות שיצא לאור ספר אגרות משה אורח חיים חלק ד' בשנת תשמ"א בבני ברק ושם הדפיס עוד הפעם משיטתו בענין שיעור מחיצות בבית הכנסת לעזרת נשים שדי במחיצה של י"ח טפחים שמגיע עד אחר הכתפים. וחדשים מקרוב באו להדפיס פסק הלכה זו בספר פסקי הלכות באנגלית כהלכה ברורה. על כן באנו להודיע שמה שכתב האגרות משה בענין זה הוא נגד כל גדולי הפוסקים שעמדו לנו מזמן מתן תורה. שאפי' אחד לא הסכים לפסק הלכה זו. ואם יעמדו כל חכמי ישראל בזמנינו לבטל מנהגי ביהכנ"ס שנהגו כלל ישראל אלפים שנה אין להם כח לבטלם. וכבר אסרו חכמי הדורות גדולים וקדושים ויעווכ"י, בגזירות וחרמות על פי דת תורתנו הקדושה המקובל לנו מסיני, שאסור לעשות מחיצה בבית הכנסת לעזרת נשים באופן שיוכלו להסתכל אנשים בנשים רק יעשו כנהוג מימי קדם. ודבריהם נדפסו בספר מעשה אבות וספר לב העיברי, ועוד ספרים.

ובזמן הזה מי יכול לחדש דבר מדעתו נגד כל חכמי ישראל, ונגד המפורסם שנהגו כלל ישראל לעשות מחיצה לעזרת נשים באופן שאי אפשר שיסתכלו אנשים בנשים.

וכשנתפרסם פסק הלכה זו בשנת תשי"ד יצאו גדולי ישראל נגדו בחרב ובחנית. ואפילו אחד לא הסכים לזה. ודבריהם נדפסו בספרים, ירחונים וקונטרסים שיצאו לאור אז. וידוע שמרן הגאון הגדול רשכבה"ג פאר הדור ומקים עולה של תורה רבינו הגר"א זצוקללה"ה ר"מ דישיבת קלאצק-לייקווד ציווה לו שלא להדפיס ולפרסם פסק זה נגד תורתנו הקדושה, ומנהג ישראל הקבוע מדורות. שזו פרצה נוראה בקדושת בהכנ"ס, קדושת ישראל, מנהגי ישראל, וקבלת חכמי הדורות, שקבלו הלכה ברורה זו מסיני.

וחבל שצריכים לעורר על דבר פשוט כזה בדורינו דור יתום זה. שדבר בוגדני שהוא היפך התורה, מנהגי ישראל, וקבלת חכמי הדורות, אסור לקבלו או להזכירו כהלכה ברורה.

ודי באזהרה זו כעת!

והאיסור ההוא בתקפו עומד, ואל יקל מי שהוא בדבר זה

אודות מחיצה של י"ח טפחים בין האנשים לנשים בביהכנ"ס
שאפשר להאנשים להסתכל בנשים

חלק מתשובת שר התורה אדמו"ר ציפ"ע רשכבה"ג כ"ק מרן
הגה"ק מפאטמאר זצוק"ל

כתבתי כ"ז לכרר האמת שאף בביהמ"ק שהי' איסור דאורייתא
בעשיית תיקון זה שאסור להוסיף על הבנין מ"מ ראו חיוב לעבור ע"ז
בשכיל החיוב לגדור גדר שמה עבור הסתכלות וא"כ מכש"כ בביהכנ"ס.
אבל באמת אף אלו לא הי' דבר זה מבואר בש"ס הי' סגי ג"כ במה
שרואין שבכל העיירות שבישראל במקומות היראים וגדולי התורה הי'
טורחין לעשות הביהכנ"ס בחלונות שקופים אטומים באופן שלא יהי'
הנשים נראות כלל לעזרת האנשים ואך חדשים מקרוכ באו לעשות
שינוים בזה רק אצל המתחדשים לפרץ גדרן של ראשונים. ופה
באמעריקא פשתה המספחת ביותר גם בשאר מנהגי ישראל ועיקרי
דתוה"ק ולעבור על מנהג שמקדמת דנא מה שיש בו גדר וסייג של
איסור אף אם אין לו שום מקור בש"ס אסור לעבור ע"ז מדאורייתא
ומכש"כ במנהג המחיצות שראינו שנעשו המחיצות כדינו בודאי
שאסור לשנות.

...הדבר ברור שאין שום היתר לשנות בביהכנ"ס מכל מה שנעשה
במקומות היראים שמשמה באו לכאן כל הנוהגים עפ"י דתוה"ק.

וזה יותר ממאה ושלושים שנה, בשנת תקע"ט, התחילו הפורצים
במדינת אשכנז לעשות שינוים בביהכנ"ס כמו בעמידת הבימה וכדומה
והי' זה בימי הגאונים האדירים הרעק"א וחת"ס זלה"ה ושאר גדולי
ארץ עמידי העולם, וכולם צווחו ככרוכי' בחומר האיסור כי נורא הוא
לעשות איזה שינוים בביהכנ"ס ממה שהי' מקדמת דנא, ותשובה אחת
מענינים אלו נדפסה בשו"ת חת"ס חלק ששי סי' פ"ו והאריך בפרטי
איזה ענינם של מנהגי ביהכנ"ס שכולם ממקור קדוש יהלכו ואין להם
היתר וסיים שאף אם אמור יאמר שאם לא נתיר להם איכא למיחוש
להמרת דת ר"ל לא חשו חכז"ל לזה אלא חששו שישארו באמונת
ישראל ויבנו כמה לעצמם ואתי לאמשוכי ישראל בתריהו כצדוק וביתוס
בימי חכמי המשנה וענן ושאל בימי הגאונים ואין אחריותן עלינו,
והראה מקום לברכות ס"ג יעיי"ש. ובמק"א הבאתי עוד ראיות לדבריו
ושוכ יצא לאור שני חיבורים מא' מגדולי תחת"ס זלה"ה ס' מחלת

המחנים וס' הר תבור. והארין מאד בכירור הענין של תוקף האיסור לעשות איזה שינוים בביהכנ"ס מהמנהג שנתפשט בישראל מימים קדמונים אף בדבר שאין לו טעם. ובהר תבור ס' א' מביא כי מאות מכתבים באומכל גדולי ישראל מכל ארץ הקדושה וכל מדינות רוס' וליטא ומדינת פולין ואונגארין שאסרו זאת בלתי הפוגות.

והנה גם המתפרצים אז לעשות שינוים בביהכנ"ס לא עלה אז על דעתם לעשות שינוי כזה שתהי' המחיצה באופן שיוכל להיות הסתכלות מהאנשים על הנשים, שזה ודאי אוסר מדינא דבגמ' בלי ספק, ולא העיזו פניהם כ"כ, אמנם כחמשים שנה, אח"כ בשנת תרכ"ו, הגיעה הפירצה עד ככה שהפורצים התחילו לעשות מחיצות כאלו, ולזה בהפס"ד שנדפס בשנת תרכ"ו שחתום עליו יותר משבעים גאונים וצדיקים, ובס' לב העברי ח"ש ועוד בכמה ספרים שנתפשטו אז העתיקו פס"ד זה אות באות, וכתבו שם ט' סעיפים ממנהגי ביהכנ"ס. ובסעיף ה' כתבו: אסור לעשות מחיצה המבדלת בין עזרת נשים ואנשים, רק באופן אשר לא יוכלו להסתכל אנשים בנשים רק יעשו כנהוג מימי קדם. וכן אם כבר נעשה לא יכנסו בה. וסיימו לבסוף וז"ל: ואלו בתי כנסיות אשר כתבנו שאסור ליכנס בתוכם, אין חילוק בין שאר ימים לשבת ור"ה ויוה"כ, ואף אם צריך להתפלל עי"ז ביחיד ביחידות. והאריכו עוד אח"כ לבאר שזה חמור יותר מכל איסורין שבתורה יעי"ש בנועם דבריהם, ואח"כ חתמו ע"ז גם רבותינו הקדושים מצאנו ומזידיטשוב וצוקללה"ה. ולמען חיבת הקודש אעתיק לשונם, וז"ל מרן הקדוש בעל דברי חיים זלה"ה מצאנו: כל הדברים הנ"ל אסורים המה עפ"י השו"ע והפוסקים ואסור לשנות שום מנהג ישראל בבנין ביהכנ"ס או באיזה נימוס ומנהג המקובל מאבותינו ומדורות הראשונים, והמשנה ידו על התחתונה, וחתם שמו הקדוש. וכן כתב אח"כ מרן הקדוש מהרי"א זלה"ה מזידיטשוב, וז"ל: הנני באתי כיהודא ועוד לקרא ליתן תוקף לתורה הק' דת ישראל שיקיים ואסור לשנות ולנטות מדרך התורה המנסר לנו ממעמד הר סיני וממנהג אבותינו התנאים והאמוראים הק' כמבואר לעיל בחתימות הרבנים וכל השומע ינעם. וחתם שמו הקדוש. הנה מפורש בדבריהם שכ"ז אסור עפ"י השו"ע והפוסקים ואין זה איסור חדש ומאן ספון בדור הזה לחלוק על האריות האלה. ואף אם יתקבצו כל דורינו זה אין בכחינו להכריע אף צפורן אחת מהן ואמרו חכז"ל אם הראשונים כמלאכים וכו' אנו כחמורים, אבל אנחנו אין אנו

דעת תורה

יט

אפי' כצפוני החמורים לגבי הראשונים כמלאכים אך אלו היינו עומדים על המשמר שלא לשנות עכ"פ מדרכיהם וממנהגיהם הקדומים לא היינו מגיעים לירידה נוראה כזאת אף בעיקבא דמשיחא ר"ל.

...אסור להם להתפלל ולומר שם איזה דבר שבקדושה ואין זה אלא חוכא וטלולא וצחוק המכאיב את הלב בעוה"ר. והדבר ברור כי אלו ואלו אסורין להתפלל ולומר שם איזה דבר שבקדושה לכו"ע, ואף לפ"ד הערוך השלתן כמבואר לעיל ומי שהוא במקום שאין שם בהכ"נ אחר יתפלל בחדרו כדת וכהלכה כאשר הובא למעלה.

הכו"ח אור ליום ו' עש"ק לס' נעשה ונשמע, כו"ס ברכו"ת לפ"ק פה ברוקלין יצ"ו.

הק' יואל טייטלבוים

בע"ה י"ז למב"י תשי"ד לפ"ק

כבוד ידידי הרב הגה"צ עומד כפרץ להרבות קדושת ישראל וטהרתו מוהר"ר חנניא יום טוב ליפא דייטש שליט"א שלום וברכה נצח.

ראיתי תשובתו של הגאון מסאטמאר שליט"א שהוא עומד לפרסמה בספרו "טהרת יו"ט" תלק ו'. והנה אין דברי הגאון הנ"ל זקוקים להסכמה וכ"ש שאנכי איני כדאי אלא באחי להכיר בזה תורה לכת"ר אשר לקח לו מצוה זו לפרסם דא"ח אלו, לתקן הפרצה ולהציל מהקלקלה שאפשר לבא ע"י רמז של קולא בעד אלה אשר מקלם יגיד להם, ומכ"ש כשיכולים לתלות באילן גדול ומוסיפים ע"ז קולות על קולות לבטל מנהגי ישראל הק' ואף דיני התורה. כל מה שכ' הגאון מסאטמאר שליט"א באיסור מחיצות הנמוכות שבין נשים לגברים כבהכ"נ שרואים אלו את אלו כשהם זה בצד זה הם ברורים כשמש, כי אם כבהמ"ק היו באים לידי קלות ראש, כ"ש כימינו אלה אשר הפריצות גברה בעו"ה. ואם נדחק שלא למחות על המחיצות הנמוכות כבהכ"נ המוקפות גוזזטראות שאין הנשים נראות אלא א"כ מרימים האנשים אם עיניהם למעלה, שכודאי גם זהו סטי' ממנהג ודת ישראל. אבל המחיצות הללו כשעזרת נשים היא כדיוטה אחת עם בהכ"נ של האנשים היא ממש תוכא וטלולא...

הרב אליהו מאיר בלאך

באדמו"ר הגאון מוהר"ל זצוק"ל ראש הישיבה הקדושה דטעלז קליוולאנד, אה"י
נצח מספר טהרת יום טוב ה"ו ע"ן שם כל מה שכתב.

קטעים מתשובת מרן הגאון הגדול פאר הדור ומקים עולה של תורה הר"מ דישיבות קלעצק — ולייקווד זצוקל"ה, בענין מחיצות בבהכנ"ס, השייכים לענינינו

(א) מפורש בפ"ג דברכות ולהלכה בכל הפוסקים דשער באשה ערוה, ואסור להתפלל ולקרות ק"ש כנגד השער אפילו באשתו המותרת ואפילו באמו ואחותו, ומכ"ש באשת איש ושאר עריות, וזה מן התורה לכמה פוסקים, בכלל לא יראה כך ערות דבר, ומבואר באו"ח סי' ע"ה שעיקר האיסור משום הרהור ומעכב כדיעבד דלא יצא חובת ק"ש ותפלה, ואם מסתכל אפילו בפנויה אם בא לידי הרהור הוי ג"כ בכלל זה...

(ב) מפורש בג' ע"ז דף כ' דאסור להסתכל אפי' בכגדי צבעונין של אשה אפילו אינן עליה באשה המכירה, ומכ"ש בעודן עליה. ומבואר ברמב"ם ובאבן העזר סימן כ"א דזה מביא לידי הרהור וממילא דהוי איסור גמור בתפלה ובכלל לא יראה כך....

(ג) ידוע שעיקר התפלה היא בכונת הלב וטהרת המחשבה וכמ"ש בספרי על פסוק "ולעברו בכל לבבכם" זו תפלה, דהיא מצות עשה מה"ת להרמב"ם, ובכל לבבכם הפירוש שיהא משועבד בכל כחותיו ורצונותיו לעבודת התפלה כמ"ש חז"ל על הפסוק "בכל לבבך" בשני יצריך, וכ"ז מפורש במקומות א"מ בדברי רבותינו הקדמונים. ואין לך מעכב ומפריע כמחשבות בהרהורי עבירה ומטמאים את התפלה ואינה מקובלת ונדחית. ... והרי זה מזיד גמור לגרום הסתכלות והרהורים ומג"ד שאיסורים אלה בעצמם חמורים מאד, ועוד יותר במקום קדוש כפלטין של מלך בביהכ"נ הקדושת — הנה עפ"י דין אינם יוצאים בהתפללות ובקריאת שמע והכל נפסל ונדחה לחוץ, וגם שמות הקדושים הכל לבטלה.

(ד) אחרי שנהגו כן אבותינו מדור דור — אפילו אם היה מותר מעיקר הדין, אבל על כל פנים יש בזה משום סייג, הרי עובר משום "אל תטוש תורה אמך", ושום בית-דין אינם יכולים להויר, כמבואר בפ"ד דפסחים בעוכרא דבני ביישן, שלא היתה אלא משום סייג שהחמירו אבותיהם על עצמם שמא יתבטלו מצרכי שבת, — ושום התרה אינה מועלת וקבלתם מהניא על כל הדורות. יעו"ש היטב בפסחים נ' ע"ב ומכ"ש כאן שמלבד האיסור בעצם ה"ה סייג לכמה

איסורים ובדבר זה עצמו, ולא בעיר אחת בלבד אלא נתקבל מכל ישראל, על אחת כמה וכמה שיש בזה לאו מדברי קבלה "אל תטוש" וכו', ולא יועיל שום היתר בעולם.

ה) מחללים בזה קדושת בית הכנסת, ואף מי שיתפלל במקום אחר בהיתר אך עושים ממקום המקודש מקום המוכן לחטא ח"ו של הסתכלות בעריות ועוד כמה דברים ולא יתכן במקום קבוץ להרבה אנשים בשהוי זמן ופנויים מעסקיהם ואין להאריך, וזהו בזיון היותר גדול שאפשר.

ו) בעיקר הדבר הלא יסוד התפלה וענינה שמפורש בכל מקום שהיא שפיכת הנפש לפני השם יתברך והתקרבות אליו עד כדי התפשטות הגשמיות כמבואר בכרכות גבי חסידים הראשונים וגבי ר' עקיבא ותפלות אבות תקנום וזוהי עבודה סתם אחד מג' העמודים שהעולם עומד עליהם, ועובד לשם ונקרא בזה עבד ה' וכידוע בשם הגר"א זצוק"ל על מאמר ר' יוחנן בן זכאי על רחב"ד אני כשר לפני המלך והוא כעבד לפני המלך דשר הוא בתורה ועבד הוא בתפלה ואף שריב"ז גדול ממנו דתורה עדיפא אבל הוא מקורב יותר ויכול לפעול כעבד שמשמש את הארון ונכנס בכל עת לפניו וא"א להעתיק אף בערך טפה מן הים ממ"ש גדולי חכמים בזה, ואף שרחוקים אנו ממדרגה האמיתית של תפלה אבל מ"מ הצורה צריכה להיות כמו שהוקבעה ע"י הקדמונים שתתכן באיזו שעה נקודה אמיתית של תפלה, והרוצים לשנות מראים בעצמם שמגשמים את התפלה ומהפכים ענין ביהכ"נ ומקום תפלה בכלל, וכל השגתם כאילו ענין התפלה הוא כשאר ענינים והנאות שלהם ולא אחפוץ להאריך בזה מפני כבודן של ישראל.

ז) מבואר בלקוטי תשובות חת"ס ושם כמה תשובות גם של שאר גדולי הדור האוסרים שום שינויים בענין ביהכ"נ ומבארים הכל אפ"י דין. גם החרימו אז כל גדולי הדור את ביהכ"נ בשנויים שרצו אז ושיחדשו במשך הדורות.

והנני פונה לכל חברי ביהכ"נ ולכל מי שהיכולת בידו שיחוסו על כבוד שמים ועל כבוד התורה ועל כבוד אבותינו מכל הדורות שלא יניחו לשנות בזה כלום ולהרים יד נגד תורת משה ח"ו וגם יחוסו בזה על נפשם ונפש בניהם כי אם ישנו ח"ו, כל תפלותיהם בבית הכנסת כזה פגול הוא לא ירצה וגורם לדורות הבאים לסור מאחרי ד' לגמרי

ח"ו. ואקוה ששארית ישראל לא יעשו עולה, ואף אלו שאין מבינים כעצם הדבר הנה מחוייבים להאמין ולציית לחכמי ישראל מכל הדורות, ואף אם ח"ו ישאר הדבר אצל מי שהוא הרחוק מתורה ומרוחה בספק — הנה ישקול צד ההפסד והשכר בשני הצדדים ולא יכנס ולא יכניס אחרים בספק סכנה כזו.

וכל המסייעים להעמיד הדת על תלה יתברכו בכרוך אשר יקים את דברי התורה הזאת וזכות הרבים תלוי בהם.

הכותב וחותם לכבוד התורה ולכבוד קדושת בית הכנסת

אהרן קוטלר

מספר קדושת בית הכנסת

★★★

"ותל"י באלו דברים שנכתבו בפסק ב"ד פשט איסורו מימים קדמונים בכל ישראל וכעת ברוב ישראל וברמ"א ז"ל ח"מ סי' י"א מי שאומר שאינו חושש על גזירת ב"ד או חכם אע"פ שבא לב"ד מנדין אותו וכו' והוי אפקרותא ועיין של"ד עכ"ל רמ"א ז"ל (ועיין סי' י"ט) רע"א מוטב למות מיתת עצמו ואל אעבור על דברי חברים וכו' (ערובין דכ"א) משנתינו אמרה הזהר בגחלתם שלא תכוה שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב וכל דבריהם כגחלי אש. ודי באזהרה זו כעת".

מלשון הפסק בית דין הנ"ל המבוא בכמה מקומות.

ועיין בספר מעשה אבות, לב העברי, וספר "פסק בית דין", כל לשון הפסק בית דין ומכתבים מגדולים וקדושים גאוני ארץ המזהירים על כל הנ"ל ומסכימים בכל תוקף לכל האמור. זיעועכ"י אמן.

* * *

זכר צדיק לברכה (משלי י: ז)

ועיין בביאור הגר"א שם

אלה תולדות נח נח איש צדיק וכו' (בראשית ו: ט) וכתב רש"י שם: "הואיל והזכירו ספר בשבחו שנאמר זכר צדיק לברכה (משלי י) דבר אחר לזמנך שיעקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים".

לכן הואיל שהזכרתי דבר מור"ר מרן הגאון הגדול פאר הדור ומקים עולה של תורה וצוק"ל, אספר כאן איזה דברים שראיתי ממנו איך שיהיה נהנה כמנהגי ישראל אפילו במנהג קל, כשזכיתי לעמוד במציאתו כימי חורפי, ומשל לכנס לחנותו של בעס וכו'. ויהי' חקירות באו ולדורות הנאים ללמוד מהם לקח טוב

א) בפעם אחת בליל חג הפסח ישב מרן הגה"צ זצ"ל עם תלמידיו מוכן לעורך הסדר וביקש מהרבנית תחי' להביא לו הקיטל כדי ללבוש בשעת הסדר כמנהג ישראל. הרבנית תחי' הלכה למעלה לחדרו לחפש הקיטל (חדר השינה של מרן זצ"ל הי' בבנין הישיבה למעלה מסדר האוכל הרבנית לא מצאה את הקיטל ואמרה שקודם החג נתנה הקיטל לבלתי רישל (אשת מרן הגר"ש) לכבסו ואולי היא שכחה להחזירו, מרן הגה"צ זצ"ל שלח שליח מיוחד לבית בנו (מרן הגר"ש) להביא הקיטל, השליח בא חזרה עם השובה שהרבנית רישל החזירי את הקיטל קודם החג והוא בחדרו, חשפו עוד שם ומצאו את הקיטל, כל ענין החיפוש והבדיקה למצוא את הקיטל נמשך יותר משעה, ומרן הגה"צ זצ"ל לא רצה בשום אופן לערוך הסדר בלי הקיטל כדי שלא לכבס מנהג ישראל.

ב) פעם אחת אחזה מחלה "פלוג" ככמעט כל בני הישיבה בלייקוד. המחלה התחילה לאחוז בבני הישיבה בימי אלו ונמשך עד ימי החג, כשהתרחיח המחלה חרבה בני הישיבה הי' בכו הבריאות אבל כשהחולים הבריאו המחלה אחזה האחרים ל"ע. על פי קפודת הרופאים לא התפללו כל בני הישיבה בבית המדרש הגדול, שהרי אמרו הרופאים שצריך שיהי' אויר זך ונקי בכל מקום שמקבצים הציבור ואם לאו יהי' כולם מסוכנים רח"ל. וזה א"א כשמתפללים ציבור גדול במקום אחד, על כן נתחלתו לבני הישיבה לפני מנינים, מנין אחד התפלל כרגיל בבית המדרש הגדול ומנין אחד התפלל בבנין שם חדר האוכל, בשמחת תורה התפלל מרן הגה"צ זצ"ל בבנין הגי"ל, (וכמ"ש לעיל חדרו הי' למעלה מחדר האוכל בנין שם להלך לבית מדרש הגדול, שם מרן הגה"צ זצ"ל נחלה במחלה הגי"ל ל"ע.) והכותב הזה התפלל עם מנין מרן הגה"צ זצ"ל בבנין הגי"ל, סדר ההקפות לא נמשך זמן רב מפני שרובם של המתפללים הי' חולים שעמדו ממתנס כדי להתפלל בציבור, ואחרים שהבריאו הי' חלשים, כידוע שמתבע המחלה הגי"ל להחליש כל גופו של אדם ל"ע, וגם גופו של מרן הגה"צ זצ"ל נחלש מאוד ממחלה זו, ל"ע, וכשנא הבעל קורא לסיום התורה אמר מרן הגה"צ זצ"ל: צריכים לומר ה"רשות לחתן תורה" וכן ה"רשות לחתן בראשית" הנהוג בכל תפוצות ישראל, ושאל מהמתפללים אם יש שם מחזור, לא הי' שם מחזור, מרן הגה"צ זצ"ל שלח שליח להביא מחזור מהבית מדרש הגדול, כאמרו שא"א לבטל בציבור מנהג הקדמונים, הנהוג מדרות בכל תפוצות ישראל, אע"פ שהי' חלש מחמת מחלתו וכן כולנו הי' חלשים ל"ע המתין כחצי שעה עד שהביאו לו מחזור מבית מדרש הגדול, כדי שלא לבטל מנהג ישראל של אמירת "רשות לחתן תורה" ו"רשות לחתן בראשית".

ג) וכדאי להזכיר מה שמרן הגה"צ זצ"ל כתב ל"ע, פעם אחת עשו צילום מבנין הישיבה וכדי לשפר הצילום שעה ציר תמונות של אלנות ופרחים סביב הישיבה, וכשהראו הצילום למרן הגה"צ זצ"ל שאל: מה זאת? והשיבו לו שכדי לשפר הצילום צורת בני הישיבה עשו ציורים האלו, ומרן הגה"צ זצ"ל אמר מיד בהתרגשות: "יעקר שנאתי", ציונה למחוק מיד כל הציורים של האלנות והפרחים, ולעשות ציור מבני הישיבה כמו שהיא, (בנראה שרצו להשתמש בצילום בנין הישיבה כחבורת שנותנים או שולחים ע"י הדור להנבירים שתומכים מוסדות התורה בכלל וישיבת לייקוד בפרט, וידוע שהנבירים נותנים יותר ממון כשרואים בנין מפורא וזה הי' טעם השיפור ומי"מ התנגד מרן הגה"צ זצ"ל לזה).

ד) כדאי להעתיק כאן לזכור של צדיק מה שראיתי בשו"ת המאר דף תקנ"ד אודות לימוד עברית בעברית, שם מבואר שבאו חברי ההנהלה של בית יעקב אחד אס ברבים ובעלי בתים למרן הגה"צ זצ"ל שיברר להם ידעו דעת תורה בענין הגי"ל שהי' מחלוקת בין המנהלים והבעלי בתים בענין זה, הבעלי בתים רצו לנהוג לימודים עברית והמנהלים התנגדו לזה, וכדי להקל ממרן הגה"צ זצ"ל אחריית של כל העולם שאלו רק בנוגע מוסד הזה

וה"ל שם: הגר"א קם פתאום מכתאו והתרוצץ בחדרו אנה ואנה, כשפניו להטו כאש להבה, והי' ניכר שבלבו הומות ורועשות סערות תימן, בדעתו שכל מלה שיוציא עכשיו מפיו, היא יסוד מוסד לאלמים ולרבנות יהודים החרדים לדברו. אחרי כחצי שעה תרודה ושב לקומו, ואמר בהתרגשות עצומה.

הרבי מטשענשיןאז רוצה להצאנו ממבוכת הענין הכאוב הזה, שלא להתקוטט עם כל העולם, ביקש שאפסוק רק למוסד הזה ולא לכל העולם, אנני עשה להיפוך, אין אני ירא מדעת העולם, ואני אמר באן מפורש, שעברית בעברית אסורה, האסימילציה מעברית לעברית נרועה הרבה יותר מכל האסימילציות שבעולם, כי האחרות הן לחקות כל הגוים, אבל משאירים להם גם מעט מן הדת, אבל האסימילציה של הציונות, רצונה לעקור את הדת משרשה, האסימילציה של גוים היא מבחינת ע"ז של גוים, האסימילציה של עברית היא מבחינת ע"ז של ישראל, וע"ז של גוים יש לה ביטול וע"ז של ישראל אין לה ביטול, ואם מלמדים באידיש, הרי מקשרים את הילד עם העבר היהודי, עם גדולי התורה ועם היהדות כולה ואם מלמדים באנגלית הרי אין עצה, והיא שפת הארץ שמדברים בה, אבל העברית למה, וכי ילכו להתיישב באר"י, ולכסוף הרי לא ידעו גם עברית וכל מטרתה רק להביא לציונות, ומחללים את החומש לעשות ממנו טעקסטבוק חול.

המנהלים: והרי גדלים בחורי ישיבות שאינם יודעים אידיש.
הגר"א: האתם חושבים שזו טובה, והרי באשכנז ושויצריא ואיטליא הי' כ"כ תורה כמו בפולין, ומדוע נחרבו, משום שהתחילו להתבולל בשפה נכרי, ואין התורה סובלת שום הרכבה, ואם מדברים אידיש יש לילך קשר עם הוריו, עם רבותיו, עם עמו, עם יהודים, עם צור הישן, עם תורה, אבל בעברית הרי מתקיים כל הקשר, ע"ל

ראה הבן והתבונן אין הי' מהדר לקיים כל מנהגי ישראל (עיין אות א' וב' לעיל), אפי' מנהגי ישראל שאין כבטולם חשש איסור (ולפיכך קראתי המנהג "מנהג קל" בראש דברי ואע"פ שכל המנהגים חשובים ואין אתה יודע מתן שכרו של מצות וכו') קו"ח מנהגי ישראל שנהגו לנדר ולאפרושי מאיסורא ולסיגי א"א לבטלם, אין ירדנו פלאים בעוה"ד לחשוב שיש איזה סמך לבטל מנהגי ישראל שנהגו מדרות שהסכימו עליהם כל גדולי עולם שהמנהגים חיים וקיימים עד היום בלי שום שינויים "ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחלולת יקנה" (משלי א: ה) לברר ולהתבונן יותר ולהעמיק במש"כ גדולי הדורות "כי חיים הם למצואהם וכלל שגור מרפא" (שם ד: כב), וכו"ח המנהגים שאמרו חכמינו ז"ל שם המנהגים שתקבלו מסיני ומחכמי התלמוד רבותינו התו"א ז"ל והם מעיקר הדין הלכות קבועות ולא רק מהגים שנהגו כלל ישראל, שיש לקיימן בכל תוקף, ראה הבן והתבונן: "הלא כתבתי לך שלשים ממועצות ודעת, להודיען קשי אמרי אדוני (משלי כ"ב: כ, כ"א), ועיין בביאור הגר"א שם.

דעת תורה

מגאוני וצדיקי ארעא דישראל וחז"ל בעבר ובהווה בענין
חומר האיסור לעשות חופה בביהכנ"ס

העתק פסק בית דין סיוther מע"א וקני הדור ויע"א,

הנעשה שם בשנת תרכ"ז באסיפת רבנים

וגאוניס צדיקים וכו'

מוסכם

ומוסמך סכל בתי דינים מארבע ארצות, מרבותינו

שבא"י, ורבותינו שבגולה. —

וי"ץ סעיף ה מהפסקיד

אסור לעשות החופה בביהכנ"ס רק תהי' תחת השמים :

אלי כתי כנסיה אשר כתבנו שאסור לכנוס בתוכם אין חיובק בין
ישאר ימים לשבת ור"ה וי"ב, ואף אם צריך להפיל עי"כ ביחידות.
כחוק ברק של קיום חיה"ק אצל המון עם ה', שעדיין לבס קרוב
אל ה' ונחלתו של אנבהם עדיין כוערה בקרבם, למען ידעו
ידעה ברורה שכל מנהגי ותקנות ישראל יסודותם כהררי קודש
ועומדים ברומו של עולם ומאן חשוב וכאן ספון ברור היתום הזה
לשנות אה אשר כבר עשה, הלא אחז"ל אם ראשונים כמלאכי' אנו
כבני אדם אם ראשוני' כבני אדם אנו כחמורי' ולא כחמורו של ה'
פינחס בן יאיר ומעתה אם יפתוך חמאי' אל האבה.
כמה וכמה דימו וכברו מה. ככך על הענינים הנ"ל, ואפשר רק
בכלל חסידות הוא ואינו כדאי שיעשה עכור זה פירוד לכבית
ומכש"כ מחלוקת מעתה ידעו נא שהן הטה עיקרי תורה.
ומעתה לא יהיה צריכים יראי ה' שנכסה וכמה קהלות לשו"ת
להריץ אנרותיהם לרכנים איך יעשו בענינים הנ"ל :

עין בספר מעשה אבות, לב העיברי ח"ב, וספר פסק בית דין, כל נוסח האיסור

וע"ו כע"ה פה ק"ק מיהאראויטץ יע"א יום ג' לשבת וישלח תרכ"ו לפ"ק

(ועל סיוור החמוס לא ניתן הקפדה)

הק' מנחם בלאאמ' סאר א"ש ז"ל אבר"ק אינגאר יע"א
 " שלמה נאנצפירד ריין
 " שמואל בה"ט מאסקאוויץ ריין

היום יוסף האבר"ק ספראקאב
 פסח אברהם כהר"ם שענפעלד חונה פק"ק קורעבי
 נפחלי טעקמאן מלאראמער ריין

שמואל שמעלקי הק' חונה פה ק"ק סוליש והגלילות יע"א
 יוסף כהר"ו זלמן ריין רק"ק הג"ל
 זאב זאלף טענענבוים אבר"ק דק"ק ווערפליס והגלילות
 " הליל ל"ש מועטש אבר"ק דק"ק סיקס יע"א עם כ"ד

אברהם יודא הבתן שווארץ הק' פה בערנסאם יע"א
 " משה לוי הייסליך ספאטאק ריין
 " שמואל אד"י ליכטנשטיין ריין

יהודא בלאאמ' סו"ה סאר א"ש רב רגליל סאכראניין
 " צבי הירש ווייס אבר"ק דק"ק מ' לאפאש
 " יוסף נרניואלד חונה פה ק"ק צעצאוויץ יע"א, עם בית ריין
 " יושיע אהרן צבי וויינבערגער חונה פה ק"ק בארגערטען והגלילות
 " ליכש ויליש חונה בק"ק שעבוש יע"א והגלילות
 " יהודה ליכש אבר"ק הומנא והגלילות
 " אביש שפירא חונה בק"ק הג"ל

אהרן נרענבערג אבר"ק דק"ק מיהאראויטץ והגלילות
 " אשר בן לר"ד כשה נ"י ריין
 " משה דוד בן המנוח מו"ה בצלאל אייבענבוים ריין

חיים חונה פה ק"ק ס"פ
 יקותיאל יהודה שייבלבוים הוב"ק סגיט והגלילות
 " משה נראם ב"ן חונה פק"ק פ' נירארף והגלילות
 " אברהם יצחק וו"ב חוב"ק קליין ווארדיין והגלילות
 " נבריאלי יעקב אבר"ק דק"ק טאקאי וחנליל
 " חיים אברהם ארנשטיין אבר"ק דק"ק בארשפער ע"ס כ"ד
 " ישראל יונה צבי ראיענבערג אבר"ק דק"ק טיטא פירער והגלילות
 " ברוך אברהם כנירנו חונה פה ק"ק האנשוואויין והגלילות
 " יצחק אייזק כהר"ב סג"ל אבר"ק דק"ק נארעקע והגלילות
 " אהרן פריער אבר"ק דק"ק בוטערמין והגלילות
 " בנימין זאב סאנעלבוים האבר"ק פק"ק סאטמאר והגלילות יע"א

מנחם סענדל כהרב סו"ה יחוקאל פאנעם זעללה אבר"ק דק"ק
 רעעש יע"א

ישעי' כהר"ה בן ציון בייערן אבר"ק דק"ק ש' פאטאק והגלילות
 " פינחס וויינבערגער משוכרונ אבר"ק דק"ק נענרעשם והגלילות
 " מיכאל צבי יחוקא שפירא אבר"ק דק"ק ס' וואל עם כ"ד

משה ראבר"ק דק"ק טונקאטש
 " משה רוב ריין בק"ק טונקאטש
 " שמואל צבי ריין בק"ק טונקאטש
 " אברהם כ"ד רוד ז"ל ריין דק"ק טונקאטש

יואל צבי ראטה חונה פ"ק ב' אויפאלע עם כ"ד
 " חיים צבי ווינקלער אבר"ק דק"ק ראצפערד והגלילות
 " יצחק אייזק כהר"א חונה כרויסנאוויין והגלילות
 " טרובי חאראוויץ אבר"ק האלמי והגלילות
 " יחוקאל משיילס מעלד אבר"ק דק"ק נירסארע והליל עם כ"ד

**(מודעה רבה) לסוליא מדינת לודקוים · גריכין חנו לטודיע שכל כחומר כפמך כ"ד
 סוף של כל מקום וכל זמן ככל מקום אשר דבר ממ"ה הקב"ה מניע חוק ולא יעבור דבר
 חלכינו זה יקום לעולם .**

אור דוד תשובות סימן כ"ב

תשובה מאת

אדוננו מורנו ורבנו גאון ישראל וקדושו צי"ע
 מנורה הטהורה, שר התורה בנגלה ונסתר
 מרן דוד הלוי יונגרייז זיע"א
 הראב"ד פעיה"ק ירושלים ת"ו

... מה שהעתיק כת"ה שליט"א דעת רב אחד להקל לסדר קידושין בביהכ"נ (עיין אגרות משה חלק אבן העזר סימן צ"ג, המעתיק) למותר להאריך בביטול דעתו שהוא נגד דברי רבותינו גאוני וצדיקי עולם מאורי הגולה שהחמירו מאוד בזה כמבואר בכתב סופר (אהע"ז תשובה מ"ז) שאף במקום שאין מנהג הגוים לעשות נשואיהם בכית תפלתם מסתפק שאפשר שאסור לסדר קידושין בביהכ"נ משום מנהג שכתב הרמ"א שצריך להיות תחת כיפת השמים, וכתב וז"ל: כל זה במקום שאינו אלא מנהג בלבד, אבל במדינותינו שמנהג האומות הנוצרים שנשואיהם עומדים בכתי תפלות שלהן בפנים והכומר משיאם זה לזה יש בזה כמה לאוין של חוקות הגוי ועל השמר פן איכה יעבדו הגוים האלה וכו' השמר לך פן תנקש אחריהם, בפרט כי מעשה חופה וקדושין הוא ממצות התורה שיש בה עבודת יוצר כל עיי"ש, וכבר העתיק תשובה זו בשד"ח מערכת חתן וכלה עם תשובות רבותינו האמרי אש, יהודה יעלה, מהר"ם שיק זיע"א שהרעישו בקול חוצב להבת אש נגד זה. ועיין מה שכתב רבינו המהר"ם שיק (יו"ד סי' קס"ה) לענין שינוי הבימה להעמיד אותה למעלה בקצה המזרח כמו שעושים העכו"ם בכית תפלתם, כתב דאם מעמידין הבימה כדי לדמות לכתי תפילה שלהם כודאי אית ב' כמה לאוין, ואף אם עושים כן משום הרווחת מקום אם כי אינו כרוך אם אית ב' איסור דאורייתא של ובחותותיהם לא תלכו, אבל ודאי כיון דכך נהגו מעיקרא לעשות הבימה באמצע ואין ראוי לשנות מנהג אבותינו אשר מעולם וע"כ מוכחא מילתא דעושה כן כדי לדמות, ואפילו אם אין כוונתם לדמות מ"מ דברים שבלב אינם דברים, ועיי"ש שכתב וגם אסור משום דעי"ז גם אחרים ילמדו מהם ויעשו כמותם כדי לדמות ויעברו על לפני עור ויהיו ממחטיאי הרבים שאין מספיקין בידם לעשות תשובה עיי"ש.

וכל הדברים האלה שייכים בענין זה לעשות חופה בביהכ"נ, ויותר

משאר דברים כיון די"ל דמה דהנהיגו שלא לעשות החופה בכיהכ"נ הוא משום פריצות עיין במהר"ם שיק אה"ע (סי' פ"ז) ותשובת יהודה יעלה אור"ח (סי' ל"ח), ובדבר של פריצות כ' מהרי"ק (שורש פ"ח) המובא ברמ"א (סי' קע"ח) דאפילו דבר שהוא לכבוד או לשאר תועלת אם הוא דבר שאינו ראוי לישראל מצד צניעות או טעם אחר א"כ מוכח דעושה זה כדי לדמות, ועיין במהר"ם שיק יו"ד (סי' קס"ה) מה שהאריך בדברי המהרי"ק אלו ורמו לתשובה זו בתשובותיו באהע"ז (סי' פ"ז) עיי"ש דבאופן זה בדבר שאין צניעות לישראל לעשותו מוכח דעושה כן לדמות, ואפילו אין כוונתו לדמות דברים שבלב אינם דברים, וכ"ש כשעושיין בפריצות עם נערים ונערות ושאר פריצות, ודאי הוי בכלל ובחוקותיהם לא תלכו, וכמה לאוין חמורים מלבד מ"ש המהר"ם שיק באהע"ז שהנסיון מעיד כי כ"ז שהיו ישראל מקיימים מנהגם היו תורה ויראה בישראל, ומעת אשר התחילו לשנות מנהגים הדת הולך וחסור, והשי"ת יהי בעזרינו שלא להיות ממחטיאי הרבנים ופורצי גדר רק להיות ממזכי הרבים ולהרבות כבוד שמים.

והנני חותם בכרכה לכת"ה שליט"א שיהי לו הצלחה גדולה בעבודתו הקדושה לזכות הרבים בחיבורי טהרה שלו מתוך בריאות הגוף ונחת וכו"ס.

כאוונ"פ היקרה ונפש ידידו דושת"ה בלוני"ח
דוד הלוי יונגרייז

* * *

דברי הרה"ג המפורסם ר' אליעזר זילבר זצ"ל

וכן בדרך אגב אודיע שאין דעתי להסכים לעשות חופות בבתי כנסיות שכה נהגו העו"כ שעושים נישואין בבתי כנסיותיהם, ובערי ליטא כן לא יעשו רק בחצר בתי כנסיות, וכבר אסרו החופות בתי כנסיות הגאון רשכבה"ג ר' יצחק אלחנן מקאוונא זצ"ל ועוד גאוני ליטא. ואני בס"ד אתרחק מכזה. ואסכים להביא כ"ז בספרו העשירי.

יתן ד' לו כח ואון להוסיף קדושה וטהרה בישראל ולהדפיס עוד ועוד חדו"ת. בכרכה לכל אשר אתו. הנני שלו ידידו נס"ו.
אליעזר זילבר

הרב לאגה"ק פה, וראש נשיאות אגודת סינסינעטי, אהיא.

ספר טהרה יום טוב ישם הסכמות ויכאוב

בספר אגרות משה

כתב בענין חופה בביהכנ"ס, זה לשונו:

"ליכא איסור ולא מדת חסידות" עכ"ל. (חאה"ע ס' צ"ג).

ליקוט מדב"ק לשונות הרה"ג הצדיקים גדולי ישראל עיני העדה מדור העבר זצ"ל בענין חופה בביהכנ"ס המובאים בספר טהרת יום טוב חלק ט' שהעירו על הנ"ל

לשון הרה"ג ר' אברהם שלמה כ"ץ זצ"ל אב"ד ק"ק רוסקיווא

"קבלתי מכתבו וע"ד התשובה שכ' רב אחד בענין חופה בביהכ"נ שאין חשש לעשות כן אפילו ממלי דחסידות עכ"ד, ר"ל מהאי דעתי הרי כל גדולי הפוסקים מלאים מזה שהוא איסור דאורייתא" עכ"ל. עיין שם מה שהאריך לבאר.

וסיים תשובתו וז"ל: "נחזור לנ"ד שכל דברי הרב הנ"ל שכ' שמוטר לעשות החופה בביהכנ"ס בטלין ומבוטלין לא שרידין ולא קיימיין. כחולק על השכינה. ואנחנו בעקבות אבותינו ורבותינו הגאונים הקדושים נלך חבילי פוסקים שאסרו ע"פ התורה והפורץ גדר וכו'" עכ"ל.

לשון הרה"ג צ"צ ר' ישראל זועליץ זצ"ל רב ודומ"ץ דבודאפעסט יצ"ו בעיה"ק ירושלים תובב"א:

"ע"ד רב אחד שהתיר לתת חופה וקדושין בביהכ"נ שאין שום חשש אפילו ממדת חסידות, ... אוי לאזנים שכך שומעות, מנהג שכבר נהגו בכל מדינת אשכנז עד"ז, וכמה גדולים וצדיקים במסירת נפשם עמדו על מנהג זה כבשארי מנהגי ישראל הקדושים, ועי' ברמב"ם הל' סנהדרין חשבו לזקן ממרא בכה"ג מי שעובר והורה להתיר בזה, ומי הוא זה ואיזהו אשר מלאו לבו לעשות כן". עכ"ל. ע"ש בטהרת יו"ט, אריכות בזה.

לשון כ"ק מרן הגה"ק מפאטמאר זצוק"ל:

"מ"ש אודות החופה בביהכנ"ס כבר נאסר זה באסיפה שהי' באונגארן מכל גדולי המדינה זה ערך שמונים שנה, וחתמו על אותן החלטות שנעשו אז בהאסיפה גם מרן הקדוש מצאנו בעל דברי

חיים צוקלה"ה ומרן הקדוש מזידיטשוב המהרי"א צוקלה"ה. גם בשדי חמד מביא הרבה גדולים שאסרו זה והאריכות בטעמים ונימוקים, ומה לי להאריך עוד בדבר". עכ"ל. (טהרות יו"ט שם ד' ר"י).

דברי הגאון האדיר והמובהק המפורסם בקצוי ארץ וכו' וכו' כקש"ת מרן ר' חיים עוזר גראדזענסקי זצ"ל הגאבדק"ק ווילנא יצ"ו דעתו הרמה אודות זה.

זו"ל: ... על דבר החופות בבית הכנסת הלא יודע מעלת כבוד תורתו, אשר הרעישו על זה הגאונים באונגארן וגאליציען, הלא כתוב בספריהם, ויודע שבכל הקהלות ברוסלאנד ופולין המתנהגים על פי מסורת אבות לא יתנו להנהיג כן להתחקות מעשה העמים, ובודאי אם יש ביד מעלת כבוד תורתו למחות בזה, עליו למחות, כי אחרי שיתחילו לפרוץ בזה, יהי' אתרי כן מעשה בדיעבד ולא יהי' באפשרי למחות עוד, ואחרי כי הביהמדר"ר מתנהג בכל הפרטים כפי הנהוג בכל תפוצות ישראל אין לנהוג בו מנהג זר.

ואקוה כי ישמעו לדבריו ולא ישנו תורה. והגני ידיו מכבוד הרושת"ה.

חיים עוזר גראדזענסקי

(שם דף קנ"ה)

ע"ד המנהג בערי ליטא. מעשה מהגאון הצדיק המפורסם שר התורה מאור הגולה מרן ר' רפאל שפירא זצ"ל אב"ד ור"מ דוואלאזין בהמ"ס תורת רפאל, חותנו של גאון ישראל מרן חיים הלוי סאלאוויציק זצ"ל מבריסק

בדבר מה ששאלני כ"ת ע"ד המנהג בערי ליטא אם נתנו חו"ק בבתי הכנסת, כבר הזכרתי בספרי כי לפני שקמו עלינו הכולשביקים נהגו כולי עלמא לבלי לעשות חופות אלא בחצר שלפני ביהכ"נ. וזכורני כילדותי בעיר מגודי אבותי, בוכריסק, גביר ונכבד בעמיו וכעירו השיא את בתו, והזמין את קרואיו לבית הכנסת הגדול של נוסח אשכנז (שנקרא די מתנגדישע שוהל), וכשנאספו כל המחותנים, והחתן והכלה היו צמודים מוכנים לצעוד אל תחת החופה שפרסו בביהכ"נ, שלחו מרכבה להביא את מרא דאתרא הגאון הצדיק ר' רפאל שפירא נ"ע (ממשפחת הוואלאזשינאים, והי' אח"כ ר"מ דוואלאזין) לסדר את הקידושין. כשכא

אצל ביהכ"נ ולא מצא את המחותנים בחצר ביהכ"נ הפנה להם עורף וחזר הביתה, ולא שב לסדר קידושין עד שהוציאו את המחותנים וכו' וכו' לחצר ביהכ"נ.

כך נהגו בכל אתר ואתר לפני בא הקומוניסטים ימ"ש, אבל משבאו הם וקשה הי' לסדר קידושין כמו קיום כל מצוות החורה בפרהסיא, נהגו לעשות חופות בבתיים. ואף "הגדול" דמינסק הגאון ר' אליעזר רבינובין סידר קידושין בביתו (וכמו שהזכיר ג"כ הגאון מהרי"ל צירלסון בספרו עצי הלבנון סימן צ"ה).

ניסן טעהושקין

(שם דף קע"ז)

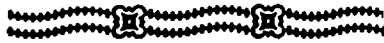
דב"ק של הגאון שר התורה בספרו הנפלא

שדי חמד, אסיפת דינים

מערכת חתן וכלה וחופה

ראיתי בספר לב העבירי שנדפס מקרוב לאחד מרבני דורינו יצ"ו שכתב בח"כ דף כ"ד ע"ב (מדפוס לבוב) בשם הגאון אמרי אש ח"א סי' י' אודות החדשות אשר מבקשים להקים חופת חתנים וכלות בתוך בית הכנסת הנה בהכ"ן שנבנה סתם יש איסור מדין התלמוד והרמב"ם בשו"ת פאר הדור וכו' ואף אם יבנו מחדש בית הכנסת על דעת כן לעשות החופה בתוך הבכ"ן דבר אשר לא נהגו בו אבותינו הקדושים גם אם לא ידענו שום טעם אין לנו לסור מדרכיהם אף כי בזה יש בו סייג וגדר וכו' מעולם לא באנו יחד בעת התפלה אנשים ונשים וכי יעשו כן בעת נישואין תתחלל קדושת המקום ואימתו בכך מלבד כי אין לנו לקנאות באחרים הלא כל חכמי לב יכיריו וידעו כי זה אשר אנחנו כמשך שנים רבים בקרב רבים ומפוזרים בכל קצוי ארץ ובחסד ה' עלינו עוד שמותינו עלינו. הסיבה אלהית הוא השגחתו יתברך עלינו וכו' ואולם הסיבה הטבעית היא הסייגים והגדרים והמנהגים וכו' עכ"ל (ושם לב העברי דף נ"ו ע"ב ואילך הן לו הובא פסק בין דין המחזיקים בכל תוקף לאסור איסור להעמיד החופה בבהכ"ן רק תהיה תחת השמים וחתימי עלה קרוב למאה רבנים) ועוד אסרו שם איזה דברים שרצו לחדש מעתה והרב המחבר ל"ה שם בדף ט"ן סוף ע"ב הודיע כי הפסק דין הנ"ל נעשה שם בתוגרמת מתחלה בחרמות גדולות ונוראות (במקום שיש רשות לזה מצד השררה ככתוב להלן) ששמתו והחרימו מכל העולמות בעוה"ז ובעוה"ב כל אשר יעבור על דברים אלו וגזרו והחרימו בחרמו של משה רבינו ובגזירת

יהושע בן נון ובכל תוקף חרם של רבינו ב"י המובא באבקה רוכל וחרם רבותינו הצרפתים המובא במוהר"י מינץ וכל בו וגזרו על פתם ויינם וכו' והרעישו שמים וארץ פמליא של מעלה ופמליא של מטה בדברים הכוערים כאש ממלקחת גפרית ולהבות בחרם גמ"ט רמ"ח הנכנס ברמ"ח אכריו של אדם ולהבדיל מעדת ה' מעתה ועד עולם אך בהיות שהוא נגד דינא דמלכותא להחרים לכן אמרו את חקי המלך אשמור ואת חקתי נקבל וכו' יעיש"ב (ושם בל"ה ח"א דף מ"ט ע"א כתב בשם הגאון מוהר"ר מרגליות בשו"ת מחולת מחנים סי' ד' שמברר איסור נתינת החופה בככה"נ אחד שעוברים בזה איסורי תורה ב' שהוא נגד דין של שולחן ערוך ועוד כתב שם טעמים בהשכל ודעת ומסיים שם וא"כ הם עוברים בשבע לא תעשה המבוארים וכו' עכ"ד) ומאחר עלות כל זה פשיטא ודאי דאם יש כח בדינו לבטל מנהג זה במקום שנהגו כן מימי קדם כך היא חובתינו והס כי לא להזכיר להנהיג כן מחדש ואף אם יאמרו דאין כונתם להתדמות להמצרים אלא מפני טעם אחר אסור וכמו שכתב שם בשם הגאון הנ"ל בשו"ת הנ"ל סי' ה' לענין עקירת הבימה מאמצע בהכ"נ יעיש"ב... וכן לא יעשה חדשות בארץ לשנות ממנהג אבותינו לקדושים אשר בארץ המה אפילו בדבר שאין שום נידנוד איסור כל שכן בדבר הזה אשר גדולי עמודי ויסודי עולם אנשי שם צווחי כי כרוכייא ומחוו כמחוג גדול האיסור לפי חומר שבו מי יבא אחרי המלכים האדירים גבורים במלחמתה של תורה להתיר את אשר אסרו בכח גדול וביד חזקה. עכ"ל.

דעת תורה

בדין איסור ההזרעה המלאכותית

לכבוד ידידי עוז הרב הגאון המפורסם עומד בפרץ מוהר"ם אמסעל שליט"א. אחדשה"ט בידדות וכו' זכות גדולה נתגלגלה לכת"ר שזכה לצאת בראשונה לפרסם מחאה נגד היתרו של רב וגאון אחד משם להזרעה מלאכותית בזרע איש אחר ח"ו וכדאי לי להודיע לו עובדא עם מרן הגאון דבריסק זצ"ל.

לפני הרבה שנים ספרתי למרן גאון דורינו רבי יצחק זאב סלווייצ'יק זצ"ל (הגאב"ד דבריסק) שבספר "הנועם" כותב רב גדול אחד קונטרס באריכות לברר איסור ההזרעה מלאכותית, ומרן זצ"ל נענה דמאחר שהאריך מסתברא דהיינו מפני שמביא שמה ג"כ סברות להחיר, רק דוחה אותם ומסיק שאסור. ולדעתו עוול גדול נעשה בזה, שאסור לפרסם דברי תורה בדברים כאלו, שמא יבוא רב מיקל ויסמוך על הו"א או ידחה הדחוי וע"כ אין למסור לרבים דברי תורה עם סברות וחידושים בדבר זה הנוגע לחורבן כל בית ישראל ח"ו, רק די להביא פסק דין מחומר האסור, והבטיח שיודיע לגאון האוסר דברים אלו, ע"כ.

ועכשיו עצמי נאמנה לכת"ר לנהוג בזה כדברי מרן זצ"ל ואין תועלת לפרסם בזה דברי תורה, רק גרולי תורה יפרסמו כרוז ברכים שדבר זה כעדינות ממש, ועון פלילי שחביא ח"ו חורבן לכל בית ישראל, ויש בהיתר זה משום חילול השם שאפילו באומות המתקנים שבהם לא יסכימו לפרסם ברכים היתר לדבר מתועב כזה, ויש להקפיד להחתיים על הכרוז גם הגאון המחיר שליט"א בעצמו, שכפי השמועה חזר מהיתרו, אבל לא נתפרסם כ"כ, ובמשך הזמן ישאר ההיתר וההחזרה חישכח לגמרי, ורק בנוסח חריף ובפרסום כראוי ידעו שחזר לגמרי, ומאז אין להוסיף לדבר כלל מענין זה עור.

ומאד אני תמה על איזה רבנים כאמריקא שמרגישים כאלו פוגעים בכבוד הגאון שליט"א המחיר, והדבר פשוט דמאחר שהחיר ברכים עלינו לאסור ברכים ובמקום חילול השם אין חולקין כבוד לרב, ואדרבה כבוד גדול יהי' לו אם יזכה שההיתר יתבטל כדבר שאין בו ממש ולא תצא תקלה מתחת ידי גאון וגדול כמותו.

וה' יגדור פירצת עמו ויטהר לבבינו לשוב אליו בתשובה שלימה.

משה שטערנבוך

נין זנכד לרבינו הגר"א זצ"ל

מח"ס "מועדים וזמנים השלם" (וביאור להגדה ש"פ)

ר"מ דכולל ראש העין פה בני-ברק

שו"ת המאור תשובות ומאמרים דף נח

ועתה אהובי אף שמעט מזעיר מה שחידשתי בזה הספר ממה שלקטתי מספרים ומדברי קדמונים, אעפ"כ לא ימוש ספר הזה מפיכם ולא ילוזו מנגר עיניכם שלא חברתי אלא למזכרת. לפי שבדורות הללו כמעט שנשתכחה התורה ח"ו. וככן תראו עכ"פ לחזור על דברי הספר הזה. ללמוד וללמד לשמור ולעשות. וחזכו לרב טוב הצפון לעולם הבא. אמן.

חם ונשלם מלאכת שמים, צרופה ומזוקקת שבעתים ראה נתתי לפניך את החיים.